

26. Tiistaina 23 päivänä maaliskuuta 1993

kello 14

S.

Päiväjärjestys

Ensimmäinen käsittely:

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta

691

Hallituksen esitys n:o 349/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 4

2) Ehdotukset laeiksi eläkesäätiölain 8 ja 9 §:n, merimieseläkelain 35 ja 42 §:n sekä työttömyyskassalain muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 312/1992 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 4

Toinen käsittely:

3) Ehdotukset laiksi asunto-olojen kehittämistä rahastosta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

694

Hallituksen esitys n:o 342/1992 vp
Toivomusaloitteet n:ot 1645, 1668, 1695 sekä 1768/1991 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 3

Ainoa käsittely:

4) Lepäämässä olevat ehdotukset laiksi työttömyyskassalain 21 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja laiksi työttömyyskassalain 22 §:n väliaikaisesta muuttamisesta...

711

Hallituksen esitys n:o 223/1991 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 5

5) Ehdotus laiksi Latvian kanssa kauppa- ja taloudellista yhteistyötä koskevista väliaikaisista järjestelyistä tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

S.

711

Hallituksen esitys n:o 2
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 1

6) Ehdotus laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 345/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6

7) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain liitteenä olevan teollisuustulliluettelon ja tuontimaksulain liitteenä olevan teollisuusetuluettelon muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 366/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 7

8) Ehdotukset laeiksi tullitariffilain 4 §:n ja tuontimaksulain 2 a §:n muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 330/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 8

9) Ehdotukset laeiksi polttoainemaksusta, polttoaineverosta annetun lain 6 §:n sekä moottoriajoneuvoverosta annetun lain 16 §:n muuttamisesta

„

Hallituksen esitys n:o 329/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 9

10) Ehdotus laiksi kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 354/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 5

11) Ehdotus laiksi kalatalouden korkotukilainoista annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys n:o 8
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 2

Esitellään:

12) Ed. Hautalan ym. lakialoite n:o 8 laiksi ydinenergialain muuttamisesta

13) Ed. Takalan ym. lakialoite n:o 9 laiksi tuloverolain 99 §:n muuttamisesta ..

Pöydällepanoa varten esitellään:

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksen johdosta Ilmailulaitokselle annettaviksi valtuuksiksi, joiden nojalla se voi antaa takauksia tytäryhtiönsä lainoille (HE 356/1992 vp)

15) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 6 valtioneuvoston kertomuksesta päihdeolojen kehityksestä vuonna 1991 (K 12/1992 vp)

16) Talousvaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä rahalaiksi ja laiksi Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n muuttamisesta (HE 7)

17) Talousvaliokunnan mietintö n:o 8 hallituksen esityksestä laiksi teknologian kehittämisskeskuksesta (HE 9)

18) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksestä laiksi vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain 5 §:n 2 momentin kumoamisesta (HE 10)

S.

711

,,

,,

,,

,,

,,

,,

,,

,,

S.

19) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksestä tiettyjen maatalouden järjestelyjen väliaikaista soveltamista koskevan, Euroopan talousyhteisön kanssa kirjeenvaihtona tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 15)

711

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Astala, Dromberg, Hacklin, Halonen, Hautala, Hurskainen, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jurva, Järvilahti, Jääskeläinen, Kaarilahti, Kalli, Kasurinen, Kauppinen, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Laakso, Laukkanen V., Lehtinen, Lehtosaari, Lipponen, Metsämäki, Mäki-Hakola, Niinistö, Näsi, Pokka, Rajamäki, Renlund, Rimmi, Rossi, Ryyänen, Sasi, Särkijärvi, Tiuri, Tuomioja, Turunen, Vanhanen, Vihriälä, Viljanen, Vistbacka, Vuoristo ja Väyrynen.

Nimenuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Vistbacka, Pokka, Hautala, Lipponen, Lehtinen ja Turunen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Jurva, Jääskeläinen, Rimmi, Vanhanen ja Vuoristo, virkatehtävien vuoksi edustajat Hurskainen, Isohookana-Asunmaa, Kasurinen, Metsämäki, Mäki-Hakola, Niinistö, Renlund, Sasi, Tuomioja ja Väyrynen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Jaakonsaari, Järvilahti, Kalli, Kuuskoski, V. Laukkanen, Lehtinen, Lehtosaari, Näsi, Rajamäki, Rossi, Turunen ja Vihriälä sekä tämän kuun 26 päivään sairauden vuoksi edustajat Kauppinen ja Viljanen, virkatehtävien vuoksi edustajat Halonen ja Särkijärvi sekä yksityisasioiden vuoksi ed. Kuittinen.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan maalisen

kuun 19 päiväältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 18 — 20, jotka nyt on edustajille jaettu.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:o 764/1992 vp sekä n:ot 2, 3, 5 ja 17. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 349/1992 vp
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 4

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laeiksi eläkesäätiölain 8 ja 9 §:n, merimieseläkelain 35 ja 42 §:n sekä työttömyyskassalain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 312/1992 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 4

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Hallituksen esitys, joka koskee eläkesäätiölakia sekä eräitä kassalakeja, osoittaa selvästi sen, millä tavalla Euroopan talousaluetta koskevat säännökset vievät meiltä suomalaisilta kaiken vallan sellaisissakin asioissa, joita Eta-säännös-

ten mukaan ei välttämättä olisi pitänyt lainkaan eikä tarvinnut säätää tämän tyyppisinä. Nyt ei tarvitse olla lainkaan Suomen kansalainen, kun voi olla tällaisen tärkeän säätiön tai kassan hallituksessa, ja vain yhdellä ihmisellä, yhdellä henkilöllä, pitää olla kotipaikka Suomessa lähinnä haasteiden ja tiedonantojen antamista varten.

Tämä osoittaa myös sen, että vaikka meidän nyt tällaista lakia ei olisi tarvinnut lainkaan hyväksyä, meillä nuoleskellaan Euroopan suuntaan ja annetaan kaikki periksi tällä tavalla. Tämä on hyvin huono suunta. Tämä osoittaa myös sen, että Etassa menetetään kaikenlainen päätöksentekovalta. Euroopan yhteisö ei enää tuo tähän asiaan muuta kuin tiettyjen rahaunionisäännösten hyväksymisen tai Maastrichtin sopimuksen pohjalta tietynlaiset puolustuselliset ja liittoutumalouduudet.

Minun tekisi, herra puhemies, mieli esittää lakia hylättäväksi. En kuitenkaan tee sitä, koska ed. Stenius-Kaukonen on tehnyt arvokasta työtä sisällön muuttamiseksi. Jos hän ehdottaa tällaista asiaa, tulen varmasti äänestämään sellaisen ehdotuksen puolesta.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Suomen hallituksen toiminta tuntuu olevan erittäin ristiriitaista. Toivoisin, että ministeri Salolainen kuuntelisi kerran, mitä puhun sosiaalipolitiikan asioista.

Tällä hetkellä EY vaatii, että kolmannen henkivakuutusdirektiivin mukaisesti Suomen TEL-eläkejärjestelmä pitää saada myös ulkomaisten vakuutusyhtiöiden kohteeksi eli että ulkomaiset yhtiöt ulkomailta saavat myydä vakuutuksia Suomeen. Suomen hallitus toistaiseksi pinnistelee sitä vastaan, mutta EY:ssä kuulemma varsin voimakkaasti ajetaan sitä linjaa, että ei mitään poikkeusjärjestelyjä: Kerran Suomessa TEL-vakuutusta hoitavat yksityiset työeläkevakuutusyhtiöt, niiden osalta pitää saattaa kolmas henkivakuutusdirektiivi voimaan.

Eläkesäätiölaissahan, jota me nyt käsittelemme, eläkesäätiöt toimivat Suomessa mutta niillä ei tarvitse olla yhtään Suomen kansalaista jäsenenä. On erittäin ristiriitaista, että TELin osalta hallitus vaatii, että TEL-yhtiöiden pitää toimia Suomessa, jos he hyväksyvät sitten sen, että kuitenkaan ei yhdenkään toimihenkilön eikä hallintoelimissä olevan henkilön tarvitse olla edes Suomessa asuvia taikka sitten Suomen kansalaisia. Koska esitys varsinkin sen selvityksen jälkeen, jonka tänään olemme so-

siaalivaliokunnassa saaneet, on mielestäni varsin ongelmallinen, ei mielestäni lakia pidä hyväksyä.

Ehdotan, että nämä kolme lakiehdotusta, jotka sisältyvät hallituksen esitykseen, hylätään.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Olen tyytyväinen, että ed. Stenius-Kaukonen tekee ehdotuksen, koska hän on, niin kuin sanoin, ansiokkaasti omassa valiokunnassaan ajanut asiaa oikeaan suuntaan. Tällä perusteella, herra puhemies, kannatan ed. Stenius-Kaukosen hylkäsehdotusta.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi jo kannattikin ed. Stenius-Kaukosen hylkäsehdotusta, mutta todellakin uskoi, että kaikkien kansanedustajien olisi syytä olla erittäin huolissaan tilanteesta, mihin olemme kenties joutumassa nyt jäsenyysneuvottelujen myötä. Me olemme kuvitelleet, että me voimme säilyttää työeläkejärjestelmämme nykyisellään EY-jäsenyyden myötä, mutta kuten todella ed. Stenius-Kaukonen totesi, juuri tänään saimme kuulla, että EY:n neuvottelijat pitävät erittäin tiukkaan kiinni siitä, että tältäkö osin rajoituksia ei saisi olla. Tilanne tietysti on muissa Euroopan maissa toisenlainen, koska siellä työeläkejärjestelmä ei ole pääosin yksityisten vakuutusyhtiöiden hoidossa, kuten meillä täällä on.

Mutta tässä vaiheessa minusta ei pitäisi näitä lakiesityksiä hyväksyä, koska me voimme joutua ennalta-arvaamattomaan tilanteeseen. Mielestäni meidän pitää turvata se ja huolehtia siitä, että oma työeläkejärjestelmämme säilyy, ettei toimintoja voi todella harjoittaa Euroopasta käsin siten, että yhtään toimihenkilöitä ei ole Suomessa; me emme ollenkaan tiedä, mitä siitä kenties seuraisi.

Ed. Laine: Herra puhemies! Odotan, että ministeri Salolainen nyt vastaa ed. Stenius-Kaukosen äsken käyttämän puheenvuoron johdosta. Minä havaitsin, että ministeri Salolainen yritti kuunnella ed. Stenius-Kaukosen puheenvuoroa, vaikka ed. Ala-Harja tulikin häiritsemään hänen mahdollisuuksiaan kuunnella, mitä ed. Stenius-Kaukonen sanoi.

Mutta jos asia on ministerille tuttu ja selvä, olkaa hyvä ja käyttäkää nyt puheenvuoro, jossa voisitte, jos haluatte, kumota ed. Stenius-Kaukonen puheet, kun hän väitti hallituksen politiikka epäjohtomukaiseksi näissä asioissa.

Ministeri Salolainen: Herra puhemies! Provosoituna vastaan seuraavasti: Ensinnäkin olen tottunut keskittymään moneen asiaan samalla kertaa ja saatoin seurata keskustelua erittäin hyvin. Voin vain todeta sen, mikä on todettu useaan kertaan, ja ed. Stenius-Kaukonenkin on sen kuullut tässäkin salissa, että Suomi tulee tekemään kaiken voitavansa neuvotteluissa, jotta me voimme säilyttää sellaiset sosiaaliturvamme keskeiset osat, jotka ovat meille tärkeitä, koskemattomina. Tällainen on mm. työeläkejärjestelmämme.

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Jottei asiassa, jota esitys nimenomaan koskee, jää väärää kuvaa, kelpoisuus hallintoelimiin on selvitetty niin oikeusministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön kuin myös sosiaali- ja terveyshallinnon näkökulmasta. Toisaalta hallituksen piirissä esimerkiksi ulkomaalaislain käsittely, joka nyt on ollut joulukuusta asti odotamassa jatkokäsittelyä eduskunnan täysistunnossa, osoitti sen, että ministeriöitten kesken on erilaista käsittelyä, jos on asia esillä sisäministeriössä, kauppa- ja teollisuusministeriössä, oikeusministeriössä tai sosiaali- ja terveysministeriössä. Toisaalta ei ole mikään ihme, jos täällä sallitaan näin kova hälinä, että on erilaisia tulkintatapoja.

Mutta mitä nimenomaan tähän asiaan tulee, minusta hallituksen esitys on kestänyt sen kriittisen tarkastelun, jota on tehty muun muassa ed. Stenius-Kaukosen esille ottamista seikoista. Sen takia minusta ei ole mitään aihetta hallituksen esityksen hylkäämiseen.

Toinen asia on sitten se, mistä ministeri Salolainen ei tarkemmin tehnyt selkoa, miten todellakin tulee nyt EY-neuvotteluissa käymään suomalaisen työeläkevakuutusjärjestelmän ja tapaturmavakuutusjärjestelmän, ovatko nämä tällä hetkellä noin 130 miljardia markkaa todella meidän hallittavissamme vai eivätkö ole. Mutta valinnoissa, joita laki koskee, täytyy aina muistaa se, että suomalaiset pääasiassa tekevät valintoja, mikä on samanlainen järjestelmä kuin kiinteistökauppojenkin osalta, että ulkomaalaisille ei ole pakko myydä eikä ulkomaalaisia ole pakko valita.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Kun puhumme eläkesäätölaista ja eläkesäätöistä, nehan hoitavat TELin mukaista vähimmäiseläketurvaa. Siltä osin TEL-kysymys liittyy tähän lakiin. Mielestäni ei pitäisi, ennen

kuin koko asia on selvitetty, myöskään tältä osin mennä tekemään muutoksia. Siinä on riittävä perustelu tämän lain hylkäämiselle.

Ministeri Salolainen totesi, että hallitus tekee kaikkensa, jotta suomalainen työeläkejärjestelmä saataisiin säilytetyksi suomalaisissa käsissä. Mutta kun me olemme kullekkin, että EY on erittäin taipumaton asiassa ja toukokuuhun mennessä pitäisi ratkaisut tehdä, herää kysymys, kumpi taipuu ensin, Suomen hallitus vai EY. Ministeri Salolainen ei saanut minua vakuuttaneeksi siitä, että Suomen hallitus pitää tavoitteistaan loppuun asti kiinni, tai varmasti pitää, mutta voi olla, että jää toiseksi ja häviölle tässä asiassa.

Varsin ongelmallista tulee olemaan se, jos ulkomaiset yhtiöt voivat tulla ulkomailta myymään työeläkevakuutuksia. Se tulisi estää. Se voidaan estää sillä tavalla, että siirrymme julkiseen työeläkevakuutukseen, niin kuin EY-maissa yleisesti on tapana. Kysyisinkin ministeri Salolaiselta: Onko hallitus valmistautunut siihen tilanteeseen, että EY ei anna periksi kannassaan, muuttaakseen meidän työeläkejärjestelmämme julkisen vallan hoidettavaksi. Tähän on perustelua muutenkin, sillä Eläke-Sammon, Eläke-Varman ja viime kädessä Finanssilaitoksen ongelmavyyhdessä on jo palanut eläkerahoja ainakin 500 miljoonaa markkaa. Sekin perustelisi sitä, että me siirrymme julkiseen työeläkejärjestelmään.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. Ala-Harjan viehättävä olemus todennäköisesti sekoitti ministeri Salolaisen kokonaan. Tarkasti ottaen me käsitelimme nyt lakia, joka liittyy Eta-lainsäädäntöön ja jonka neuvotteluissa ministeri Salolainen ja kumppaninsa surkeasti epäonnistuivat. Heille ei jäänyt käteen mitään, kun he tulivat takaisin Suomeen, ja tämän sopimuksen osalta ja pohjalta nyt lakeja säädellään, vaikka EY-neuvotteluilla asiassa on luonnollisesti oma osansa. Mutta kysymys on nyt Etalainsäädännöstä, ja on aivan selvä asia, että jos meillä eläkesäätiö- ja eläkekassalain osalta näiden säätiöiden ja eläkekassojen hallitusten kokoonpano myydään kokonaisuudessaan ulkomaille, niin tällä pienellä pohjoisella Suomella ja sen asukkailla sosiaalilainsäädännön piirissä ja eläkelainsäädännön piirissä ei ole mitään sanottavaa eikä siihen ole pyrkimystäkään.

Mitä tulee ed. Skinnarin näkemykseen, minä ymmärrän, että sosialidemokraatit niin kuin Ranskan sosialidemokraatit ovat olleet viemässä

maataan Euroopan yhteisöön. Samalla tavalla heille tulee aikanaan, kun tämä kurjuus huomataan, käymään kuin Ranskan sosialisteillekin.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Kun ministeri Salolainen totesi, että hallitus tulee tekemään kaiken voitavansa, jotta suomalainen työeläkejärjestelmä säilyy, minä en tullut vakuuttaneeksi siitä syystä nimenomaan, että hallitus neuvottelutavoitteissa on todennut esimerkiksi, että sosiaalipolitiikan osalta ei ole mitään ongelmia, se on asia, jossa ei mitään erityistä ole. Kuitenkin me tiedämme, että juuri työeläkerahastot ovat uhattuina, työeläkejärjestelmä on uhattuna ulkomaisten yhtiöiden päästessä myymään vakuutuksia Suomessa. On ihmeellistä, että hallitus toteaa, ettei ole ongelmia tällä alalla. Siksi en jaksakaan uskoa ja luottaa tähän hallitukseen.

Edustajat Vistbacka ja Pokka merkitään läsnä oleviksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila S-L., Anttila U., Antvuori, Aula, Backman, Bell von, Biaudet, Donner, Enestam, Gustafsson, Haavisto, Hassi, Hautala, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Iivari, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Jäätteenmäki, Kallis, Kankaanniemi, Karhunen, Kautto, Kekkonen, Kempainen, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Korva, Koski, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laitinen, Lamminen, Laurila, Leppänen J., Lind-

qvist, Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Mattila, Miettinen, Moilanen, Morri, Mutttilainen, Myller, Mölsä, Nikula, Norrback, Ojala A., Ollila, Paakkinen, Paasio, Paloheimo, Pelttari, Perho-Santala, Pesälä, Pietikäinen M., Puhakka, Puisto, Pulliainen, Pura, Pykäläinen, Rask, Rehn E., Renko, Rinne, Roos J., Roos T., Rusanen, Rätty, Rönholm, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Salolainen, Savela, Savolainen, Seivästö, Skinnari, Suhola, Taina, Takala, Toivonen, Tykkyläinen, Törnqvist, Ukkola, Uosukainen, Urpilainen, Varpasuo, Vehkaoja, Viljamaa, Virrankoski, Vuorensola, Vähänäkki, Väistö, Westerlund ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Andersson, Apukka, Helle, Korhonen, Laaksonen, Laine, Leppänen P., Lindroos, Mäkelä, Mäkipää, Ojala O., Polvi, Polvinen, Riihijärvi, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tennilä, Vistbacka, Vähäkangas ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Alho, Astala, Björkenheim, Dromberg, Hacklin, Halonen, Hurskainen, Isohokana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jurva, Järvilahti, Jääskeläinen, Kaarilahti, Kalli, Kalliomäki, Kanerva, Kasurinen, Kauppinen, Koskinen, Kuittinen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laakso, Lahtinen, Laivoranta, Laukkanen M., Laukkanen V., Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Liikkanen, Lipponen, Metsämäki, Mäki-Hakola, Niinistö, Nordman, Nyby, Näsi, Pekkarinen, Pietikäinen S., Pokka, Rajamäki, Ranta, Rauramo, Rehn O., Renlund, Rimmi, Rossi, Ryytänen, Sasi, Särkijärvi, Tiuri, Tuomioja, Turunen, Vanhanen, Vihriälä, Viinanen, Viljanen, Vuoristo ja Väyrynen.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 115 jaa- ja 23 ei-ääntä; poissa 61. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laiksi asunto-olojen kehittämistä- hastosta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 342/1992 vp

Toivomusaloitteet n:ot 1645, 1668, 1695 sekä 1768/1991 vp

Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 3

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 3. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Porvarihallitus ja kokoomuslainen asuntonministeri harjoittavat maassamme porvarillista asuntopoliittikkaa, minkä ei enää tälle eduskunnalle pitäisi olla mikään ihmetuksen aihe. Mutta tämä porvarillinen asuntopoliittikka merkitsee sitä, että jokainen saa olla oman onnensa nojassa ja asuntopoliittikkakin jätetään markkinavoimille.

Mielestäni asuntohallituksen lopettaminen ja asuntohallinnon ”keventäminen” nyt esitetyllä tavalla on osa tätä porvarillista asuntopoliittikkaa. Porvarihallituksen toimesta asuntopoliittikasta ollaan tekemässä kenties heikoiten hoidettua yhteiskuntapolitiikan lohkoa, mikäli tätä menoa jatketaan.

On tietysti selvää, että asuntohallituksen säilyttäminen omana organisaationaan ei voi eikä saa olla mikään itsetarkoitus. Kyllä siihenkin organisaatioon niin kuin kaikkiin muihinkin on voitava tarvittaessa puuttua. Silti en voi kannattaa valiokunnan enemmistön kantaa asuntohallituksen lakkauttamisesta. Mielestäni päätös on tehty riittämättömin selvityksin ja perustein. Epäilen, että myös uudistuskaavailuissa ovat unohtuneet monet keskeiset seikat.

Mielestäni tarvitsemme edelleen tässä maassa asuntopoliittista ohjelmointia ja meidän on seurattava asumistason ja asumismenojen kehittymistä ja asuntopoliittisen tuen vaikutuksia. Juuri tätä varten me tarvitsemme vahvaa asuntohallintoa sosiaalisen asuntopoliittikan toteuttamiseksi emmekä tarvitse heikkoa, hajalleen pirstottua hallintoa, jota tämä esitys juuri merkitsee.

Nyt voi käydä niin, että asuntohallinnon kannalta tarpeellisia tehtäviä jää kokonaan hoitamatta. On pelättävissä, että asuntorahasto keskittyy lainojen mekaaniseen käsittelyyn, ja sil-

loin on syytä kysyä, miten käy koerakentamisen, miten käy ohjauksen, opastuksen ja informaation, miten käy lähiöiden asuttavuuden parantamisen. Tässä vain eräitä huolenaiheita, joita olisi syytä miettiä.

Toinen asia on myös, miten käy koko asuntopoliittisen tutkimuksen tässä maassa. Meillä käytetään 5 miljoonaa markkaa asuntotutkimukseen, kun riista- ja kalatalouden tutkimukseen riittää valtiolta rahaa 110 miljoonaa markkaa vuodessa. Asuminen koskettaa kuitenkin meitä jokaista, riista- ja kalatalous, sinänsä hyvin tärkeitä alueita nekin, eivät suoranaisesti kuitenkaan jokaista samalla tavoin kuin asuminen tai asumismahdollisuuksien puute.

Immettelen sitä, että hallitus ei voinut päätyä esimerkiksi sellaiseen ratkaisuun, että asuntohallitus pääosin olisi siirretty ympäristöministeriön omaksi osastoksi, jolloin olisi voitu keskittää nyt olemassa oleva tieto ja taito samaan ministeriöön, mikäli halutaan edetä siihen suuntaan, että pyritään yksiportaiseen hallintoon ja lakautetaan hallituksia ja vastaavia.

Lopputulos onkin todennäköisesti kokonaan erilainen, kuin mitä hallitus ja valiokunnan enemmistö tavoittelevat. Nythän kauniisti puhutaan siitä, että lähtökohtana on poistaa asuntohallinnon päällekkäisiä toimintoja, selkeyttää viranomaisten työnjakoa sekä keventää asioiden käsittelyssä noudatettavia menettelyjä.

Epäilen, että tässä käy juuri päinvastoin, kuten sosialidemokraattien vastalauseesta näkyy, eli nyt ollaan siis hajoittamassa asunto- ja rakentamishallintoa nykyistä useammalle taholle: ympäristöministeriöön, valtiokonttoriin, Kansaneläkelaitokseen, Tilastokeskukseen, kuntiin ja lääninoikeuksiin. Tämähkö on nyt sitä byrokraatian purkua ja tämähkö on järkevää asuntopoliitikkaa, mitä Suomessa pitäisi harjoittaa?

On selvää, että organisaatiota tärkeämpää on miettiä, mitä tavoitteillaan, millaista politiikkaa tavoitteiden toteuttamiseksi tarvitaan. Sitten vasta päädytään organisaatioon ja siihen, miten asiat hoidetaan, että saadaan parhaiten hyödynnettyä olemassa oleva asiantuntemus. Nyt näitä säästöjä perustellaan rationalisoinnilla, mutta itse asiassa myllerretään asuntohallitus, kuten monia muitakin valtionhallinnon lohkoja nyt ollaan myllertämässä, miettimättä perusteellisesti, mihin muutoksilla pyritään.

Nythän on käynyt jo ilmi, että monien merkittävien valtion virastojen, laitosten ja liikelaitosten pääjohtajatkin ovat havahtuneet huomamaan, mihin ollaan menossa. Sukunimikaimani,

joskaan ei sukulaiseni, selvitysmies Pekka Ojalan ehdotuksessa todella valtion keskushallinto ollaan laittamassa kovalla kädellä uusiksi, ja pääjohtajatkin ovat vihdoinkin havahtuneet miettimään, mitä tämän tuloksena tähän maahan saadaan. En aio siihen tässä yhteydessä enempää puuttua, mutta olettaisi kyllä, että hallitukselta tulisi esityksiä, jotka on perusteellisesti mietitty myös lama-aikana. Ei ole järkevää sekoittaa hallintoa olematta varma, että lopputulokset todella sitten tuovat meille säästöjä ja vähentävät byrokratiaa, niin kuin kauniisti sanotaan.

Mitä edelleen tulee suomalaiseen asuntotuotantoon, olisi erittäin mielenkiintoista kuulla ministeri Rusaselta — kun näyttää siltä ainakin tämän päivän lehtitietojen perusteella, että hallitus on kokoamassa, jos ei kriisipakettia, niin jälleen kerran jonkin näköistä elvytyspakettia — mitä ministeri Rusanen nyt aikoo tehdä, että asuntotuotanto saadaan tässä maassa liikkeelle ja näistä ennätysalhaisista asuntotuotantoluvuista päästäisiin eteenpäin. Ministeri on varmasti saanut aivan samat kirjeet kuin minäkin, joten todella niin rakennusteollisuuden kuin rakennuttajienkin esittämä huolenaihe on varmasti ministerin ja hallituksen tiedossa.

Kun täällä mm. edustajat Aittoniemi ja Paloheimo ovat minulle useasti väittäneet, että Suomeen ei tarvitse rakentaa lisää asuntoja, koska maassa on jo tyhjillään olevia asuntoja, niin se jos mikä olisi todella lyhytnäköistä toimintaa. Kaikki laskelmat osoittavat, että maassa tulisi pitää yllä noin 40 000—50 000 asunnon vuosittainen rakentaminen, jotta me selviämme tulevaisuushaasteista. Voin myöhemmin, kun arvaan, että vastauksia täällä taas tullen saamaan, esittää yksityiskohtaisempia laskelmia, miksi tarvitaan.

Mutta totean tässä jo, että laskelmien mukaan asuntojen poistuma pelkästään vuositasolla on 10 000 asuntoa, ja tämä poistuma pääosin muodostuu siitä, että nämä asunnot ovat vanhoja ja huonokuntoisia tai sijaitsevat maaseudulla haja-asutusalueilla. Näin ollen tämä poistuma tulee jatkumaan koko tämän vuosikymmenen ja varmasti siitä eteenpäinkin. Se on normaalia poistumaa asuntokannasta.

Edelleenkin ruokakunnat pienenevät tässä maassa. Ei ole odotettavissa mitään suurperheitä lähitulevaisuudessaakaan, joten myös kaikki laskelmat osoittavat sen, että ruokakuntien keski-koon pienetessä vuoteen 2000 saakka tässä maassa tarvitaan yli 28 000 asuntoa vuosittain, ja silloin ei vielä edes lasketa mukaan minkään-

laista muuttoliikettä ulkomailta tänne, vaan ihan tällä suomalaisella väestöllä. Lukuun ei edes sisälly mikään suuri muuttoliike tässä maassa, vaan pelkästään jo siitä, että meillä ruokakunnat pienenevät, syntyy tämä tarve.

Edelleen näissä laskelmissa ei ole edes otettu vielä huomioon sitä, että pyrkisimme väljentämään meidän asumistamme, me olemme selvästi muista Pohjoismaista jäljessä tässä.

Jos vielä puhumme siitä, että tähän maahan tulisi ulkomaalaisia, tämä lisäisi entuudestaan asuntojen tarvetta.

Erityisesti vielä, jos me haluamme todella huolehtia siitä, että esimerkiksi vanhuksia voitaisiin siirtää pois laitoksista tai että tulevaisuudessa laitoshoido ei olisi enää samalla tavalla vaihtoehto, me tarvitsemme myös näitä erityisryhmiä varten uusia asuntoja.

Siis kiistatta tarvitsemme vähintään 43 000, 45 000, kenties 50 000 asuntoa vuositasolla, jotta me selviämme näistä haasteista.

Mutta porvarihallitus ei kanna huolta näistä. Ilmeisesti porvarihallitukselle sopii tämä, vaikka tästäkin ovat esimerkiksi rakennusalan järjestöt varoittaneet. Nyt kun emme rakenna, teemme jo piilevän buumin itse asiassa uusille hinnankorotuksille ja lataamme sisään samanlaista tilannetta, mikä tapahtui asuntomarkkinoiden ylikuumenemisena 80-luvun lopulla.

Minusta on kerta kaikkiaan käsittämätöntä, että nyt väitetään, että kun meillä on noin 10 000 asuntoa tässä maassa tyhjinä, tämä nyt saisi aikaan sen, ettei uusia kannata rakentaa. Asuntojen kysyntä ja tarve ovat aivan eri asioita. Totta on tietysti se, että monillakaan ihmisillä ei tänä päivänä ole varaa hankkia omistusasuntoja, mutta vuokra-asuntoihin on edelleen kovat jonot, mm. pääkaupunkiseudulla yli 9 000 ihmistä on tälläkin hetkellä asuntojonossa. Kun me tiedämme, että myös itsenäistymiseen pyrkiviä nuoria on tuhansia ja jälleen tuhansia, jotka eivät voi muuttaa kotoaan pois sen takia, että kohtuuhintaisia asuntoja ei ole tarjolla, niin tähänkään ei ole varauduttu, vaikka syytä olisi. Eihän tämä lama sentään varmaan loputtomiin jatku.

Joka tapauksessa minusta on erittäin valitettavaa, että ministeri Rusanen siitä huolimatta, että olemme tätä debattia useasti täällä käyneet, ei ole kyennyt ajamaan lävitse tai edes tahtonut ilmeisesti ajaa lävitse hallituksessa asuntotuotannon nostamista.

Kertaan nyt vielä lopuksi jälleen kerran nämä luvut, jotka eduskunnassa on moneen kertaan

toistettu, jotta ne eivät nytkään unohtuisi. Lasketaan tuhannen arava-asunnon tuottamisesta koituvat kustannukset ja hyödyt. Tämän laskelmanhan me olemme toimittaneet aikoinaan ministeri Kanervalle, ja ministeri Rusasella tämä taatusti on ollut jo pitkään käytössä. Kun laskeaan valtiolle koituvat menot, esimerkiksi valtion alikorkotuki ja muut tuet, ja kun laskeamme myös vastaavasti valtion saamat verotulot ja otamme huomioon työllistämisen myötä sen, että työttömyyskorvaukset vähenevät, niin yhteenvetona voidaan todeta, että valtion alikorkotuesta aiheutuvat menot olisivat 102 miljoonaa markkaa. Toisaalta vastaavasti rakentamisesta aiheutuvan verotulot olisivat 118 miljoonaa markkaa ja julkiselle vallalle aiheutuva työttömyyskorvausten vähenemisen nettovaikutus 12 miljoonaa markkaa eli yhteensä 130 miljoonaa markkaa. Siis valtio itse asiassa hyötyisi siitä, että se rakentaisi asuntoja.

Aravalainoituksen lisääminen tässä tilanteessa olisi se tempu, keino tai malli, jolla nopeimmin voitaisiin tässä maassa työttömyyttä vähentää, työllisyyttä lisätä ja itse asiassa säästää yhteiskunnan kustannuksia. Mutta tämä porvarihallitus on kuuro näille luvuille, valitettavasti, vaikka niitä on toistuvasti esitetty eikä niitä ole yksikään hallituksen ministereistä kyennyt eduskunnassa mitätöimään.

Ed. Hautala merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L u t t i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. O. Ojala käytti sinänsä hyvän puheenvuoron. Eräs asia, joka hänen olisi pitänyt puheenvuorossaan tuoda esille, kun hän kertoi, miten suuri kysyntä asunnoista on, on se seikka, että nimenomaan pienasuntojen kysyntä on noussut siitä johtuen, että hallitus on leikannut rajusti asumistukia. Eräiden kuntien asuntoasioista vastaavat virkamiehet ovat minullekin soittelleet ja pyytäneet, että olisin yhteydessä ministeriin ja hallitukseenkin, ettei asumistukia leikattaisi vaan lähdetäisiin päinvastoin nostamaan näinä vaikeina aikoina, kun ihmiset joutuvat sen takia, että asumistukia leikataan, hakemaan pienempiä asuntoja. Tästä johtuen on mm. yksöiden kysyntä kasvanut voimakkaasti, kun perheelliset joutuvat hakeutumaan asumistuen menetyksen takia pieniin asuntoihin, luopumaan 2—3 huoneen ja keittiön asunnoistaan. Tämä on hirvittävä kehitys suomalaisessa asuntopoliti-

kassa, mikä ed. O. Ojalalta vahingossa ilmeisesti jäi huomiotta.

Ed. **Paloheimo** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tyhjiin asuntojen rakentaminen on yhtä typerää kuin rakennettaisiin teitä, jotka eivät johda mistään mihinkään, se on samanlaista elvytystä. Toinen korjaus: Vuokra-asunnot ja omistusasunnot eivät ole erinäköisiä rakennuksia. Ne eivät ole esimerkiksi niin kuin kirkot ja tehtaot, joita ei voi vaihtaa yleensä toisiinsa, vaan vuokra-asunnot ja omistusasunnot, kun ne on rakennettu, voidaan vaihtaa. Niitä eri tarvitse rakentaa erikseen lisää.

Ed. O. Ojalan puheenvuorossa oli eräs hyvä kohta, kun hän tuki byrokratian karsimista. Olisi mielenkiintoista joskus kuulla todella realistisia yksityiskohtaisia selvityksiä siitä, millä tavoin ed. O. Ojala byrokratiata haluaisi karsia. Se merkitsee aina henkilöstömenojen vähentämistä. Millä tavoin ed. O. Ojala niitä henkilöstömenoja vähentäisi?

Minulla sattuu olemaan rakentamisen alalta noin 20 vuoden kokemus lähietäisyydeltä. Minä tiedän, että siihen sisältyy määrättömästi tyhjäkäyntiä, määrättömästi turhaa valvontaa, valvonnan valvontaa, erilaista paperin siirtoa ja lomakkeen täyttämistä, joka ei millään tavalla palvele sitä lopputuotantoa. Tämä on ilmeisesti sitä, mitä ed. O. Ojala haluaisi säilyttää, tai jos ei haluaisi, niin haluan kuulla, millä tavoin hän purkaa sen.

Lopuksi: Asumisen tutkimukseen käytetään luultavasti vuosittain satoja miljoonia, mutta sitä ei käytetä julkisella sektorilla vaan eri suunnittelutoimistoissa, kilpailujen yhteydessä, erilaisissa tuotantolaitoksissa, eri firmoissa, jotka suunnittelevat rakennusosia jne. Näin ollen ...

Puhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. **Aittoniemi** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On epätoivoista yrittää puheenvuoroa ed. Paloheimon ylivoimaisen älykkään puheenvuoron jälkeen, mutta jotakin täytyy sanoa, jottei joutuisi vallan nolatuksi.

Meillähän tarvitaan tietysti rakentamista kohtuullisessa määrin jo ammattitaidon säilymisen vuoksi ja ammatillisen perustan, siis rakennusliikkeiden ja ammattitaidon, säilyttämiseksi. Ei kukaan väitä, ettei meidän pidä rakentaa. Mutta ne mahdottomat vaatimukset, kun meillä puhutaan pian 100 000 arava-asunnosta vuodessa, ovat tällä hetkellä täysin järjettömiä.

Toinen kysymys on tietysti työllisyyskysymys, joka on kaikkein tärkein tällä hetkellä, mutta sitä hallitus ainakin jossakin määrin suuntailee peruskorjaustoiminnalla. Peruskorjaustoiminta on juuri työllistävää toimintaa. Ja peruskorjauksen kautta saadaan käyttöön sellaisia asuntoja kohtuullisilla kustannuksilla, jotka pienen aikavälin sisällä joutuisivat muuten käytöstä pois. On hyvin paljon asuntoja ja rakennuksia, jotka ovat nyt jo niin huonossa kunnossa, että jos korjaustoimintaa niihin ei kohdisteta, ne siirtyvät pois käytöstä. Näin ollen peruskorjaustoimintaan pitäisi satsata enemmän ja edullisemmilla ehdoilla. Minä hiukan epäilen hallituksen tarjousta, joka lisäbudjetissa esitettiin. Se ei kovin paljon pane asioita liikkeelle, mutta edullisemmat tarjoukset panisivat.

Mitä tulee asuntohallitukseen, niin asuntohallitus on sisänlämpivä yksikkö, jota ei ole käytännössä millään tavalla muutettu eikä parannettu vuosikymmeniin. Se olisi pitänyt sisäisesti korjata. Se oli aikaisemmin poliittisen rahoituksen keräily-yksikkö, eikä minulla siitä paljon muuta kuvaa olekaan. Mutta se, että sen eri toiminnot siirretään eri ministeriöille, on väärin. Ja siitäkään ei tule mitään, että asuntohallitus siirretään ympäristöministeriön osastoksi, vaan sitä pitäisi sisäisesti kehittää, tuulettaa perusteellisesti. Asuntohallitus on vanhanaikainen laitos, joka ei tänä päivänä toimi lainkaan, ed. O. Ojala. Näin minä asian näen.

Ed. **Hautala** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On täysin toivotonta jatkaa keskustelua näin mestarillisten puhujien kuin edustajien Paloheimon ja Aittoniemi jälkeen, jotka aina yltyvät mitä mielikuvituksellisimpiin asuntopoliittisiin ehdotuksiin ja näkemyksiin.

Pyysin vastauspuheenvuoroni ed. O. Ojalan puheenvuoroon. On helppo yhtyä ed. O. Ojalan asuntopolitiikan kritiikkiin. Olen itse ankarasti arvostellut tämän hallituksen asuntopolitiikkaa. Siitä kai voitaisiin sanoa, että hallitus on tehnyt parhaansa lopettaakseen asuntopolitiikan.

Siitä huolimatta olen ympäristövaliokunnan jäsenenä ollut hyväksymässä asuntohallituksen lakkauttamista. Minulle on tullut pitkän ajan kuluessa se käsitys, että rakentamiseen liittyvää normiohjausta pitäisi keventää ja valvontaa ja valvonnan valvontaa pitäisi vähentää silläkin uhalla, että siirtymävaiheessa rakennuttajille tulee aika suuri vastuu. Kun ympäristövaliokunnan enemmistö oli ehdotuksestani halukas tiukentamaan selvästi omaa kantaansa siihen, että

hinta- ja laatuohjausta täytyy jatkossakin harjoittaa, ja kun se kiinnitti erityistä huomiota siihen, että valtionhallinnon toimintoja lakkautettaessa on eri hallinnonalojen henkilöstöä kohdeltava tasapuolisesti, mikä ei ole tapahtunut, niin päätin kuitenkin matalalla profiililla hyväksyä tämän ehdotuksen.

Odottaisin, että jatkossa ympäristöministeriö ja erityisesti asuntonministeri Rusanen tekee parhaansa, että saamme hyvin rakennettuja taloja, hyviä asuntoja kohtuuhinnalla. Siinä on ympäristöministeriöllä tilaisuus näyttää, mihin pystyy.

Ed. M a r k k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. O. Ojalalle olisin todennut, että se porvarillinen asuntopolitiikka on vuokra sääntelyn purun kautta tuonut tähän maahan 14 000 uutta vuokra-asuntoa aiheuttaen myös vuokrien hintojen laskua ja on uudistamalla asparjestelmää saanut aikaan monta tuhatta uutta as-sopimusta. Se on mielestäni erittäin kannatettava asuntopolitiikkaa.

Kun nyt keskustellaan asuntohallituksen lakkauttamisesta, en mahda sille mitään, että tämä keskustelu tuo mieleen vanhan iskelmän, jonka sanat kuuluvat: "Sä koskaan et muuttua saa." Mielestäni organisaatio ei ole tärkeä, vaan asioiden sisältö. Sosiaaliseen asuntotuotantoon tällä lailla ei puututa. Tällä vain järjestellään järkevämmäksi sitä moniportaiseksi ja päällekkäistä työtä tekeväksi organisaatioksi vuosien mittaan muodostunutta järjestelmää, jolla asuntopolitiikka tässä maassa on hoidettu. Tämä esitys ei romuta hinta- ja laatuvalvontaa. Tämä ei poista sosiaalista asuntotuotantoa.

Voidaan olla monta mieltä siitä, kuinka paljon asuntoja tällä hetkellä tulee rakentaa, ja mielestäni niitä tulee rakentaa niin paljon kuin rahaa on. Mutta täytyy muistaa, että raha on erittäin rajallista tällä hetkellä. Tämä lakiesitys ei puutu myöskään siihen. Tämä vain ja ainoastaan pyrkii rationalisoimaan ja saamaan niukat voimavarat entistä tehokkaampaan käyttöön, ja sen takia tämä on erittäin kannatettava esitys.

Ed. Lipponen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin oli hyvä, että ed. Luttinen puuttui tähän asumistukiasiaan. En kaikkea ehtinyt omassa puheenvuorossani ottaa esille, kun ajattelin, että puhun muuten liian pitkään.

Mutta me tiedämme todella, että vuokratästit ovat nyt lisääntyneet erittäin nopeasti, kun asumistukea on leikattu. Tiedämme myös sen, että hädät ja niiden seurauksena tilapäinen asunnottomuuskin on lisääntynyt, kun hallitus on leikannut tiukasti asumistukea. Se on erittäin epäsosiaalista, samalla kun kuitenkin tuetaan omistusasunnon hankkijoita ja heille tehtiin parannuksia vuodenvaihteessa eduskunnassa.

Mitä tulee ed. Paloheimoon, joka ei enää ole paikalla, mutta väitti, että pienasuntoja ei tarvita, niin kyllä hänenkin olisi hyvä perehtyä vähän asiaan ennen kuin tuollaisia väitteitä esittää. Nimittäin tiedän erittäin hyvin ja olen saanut lukuja juuri siitä, että yksiötä kohti hakijoita on neljä aravavuokrayksiöihin. Pääkaupunkiseudulla hakijoita on jopa seitsemän. Aravavuokra-asuntojonossa oli viime syksynä yli 50 000, melkein 55 000, hakijaa. Olisi oikein hyvä ottaa vähän lukuja selville ennen kuin täällä esittää väitteitä.

Ed. Markkullalle toteaisin, että minähän en toki väittänyt, että mikään ei muuttua saisi. Minä nimenomaan totesin, että organisaatiot eivät ole itsetarkoitus. Mutta tässä mennäänkin juuri toiseen äärimmäisyyteen, siihen, mistä nimenomaan valtion laitosten pääjohtajat varoitavat. Eli valtiontalouden tilaa parantavia vaikutuksia Pekka Ojalan esityksellä todennäköisesti ei juurikaan ole, vaan monessa kohdin kustannukset näyttävät lisääntyvän vähentymisen asemasta. Tätä minä juuri pelkään teidän organisaatiomuutoksiltanne. Ne eivät tuo säästöjä, vaan lisäävät kustannuksia ja sekoittavat. Minusta pitää muuttaa, mutta pitää muuttaa järkevästi.

Ministeri R u s a n e n : Herra puhemies! Hallituksen esittämä asuntohallinnon uudistuminen, josta asuntorahaston perustamisessa on kysymys, perustuu ennen muuta tarpeeseen tehostaa valtionhallintoa ja purkaa päällekkäisiä toimintoja, kuten täälläkin on vastauspuheenvuoroissa todettu, ja samalla lisätä kuntien päätösvaltaa. Asuntohallituksen lakkauttaminen ei merkitse asuntopolitiikan loppumista eikä sosiaalisen asuntotuotannonkaan lopettamista. Asuntopolitiikan vastuu siirtyy ehkä enemmän nyt ympäristöministeriölle ja sen vahvistuvalle asumisen ja rakentamisen osastolle. Asuntorahaston tehtäväksi tulee valtion talokohtaisten asuntolainojen myöntäminen ja siihen liittyvästä hinta- ja laatuvalvonnasta edelleen huolehtiminen. Uudistuksessa ei puututa asumisen tukijär-

jestelmien sisältöön eikä sosiaalisen asuntorahoituksen määrään tai ehtoihin.

Viime vuosikymmeninä nopeasti laajentunut keskushallinto ei tietenkään ole hallinnossa työskentelevien aiheuttama, vaan viime kädessä poliittisen päätöksenteon tulosta. Hallintoa uudistettaessa tulee siten erityistä huomiota kiinnittää tarvittavien henkilöstöjärjestelyjen toteuttamiseen mahdollisimman pitkälle yhteistyössä henkilöstön itsensä kanssa.

Nykyisessä valtiontaloudellisessa tilanteessa tämä ei voi kuitenkaan merkitä sitä, että tarvittavat uudistukset tai muutokset jätettäisiin noin vain tekemättä. Valtionhallinto on ollut ja sen tulee olla kansalaisia varten — periaate, jota tuskin voidaan sanoa vääräksi. Mistään mylleruksesta ei suinkaan ole kysymys, ed. O. Ojala, vaan ajan hengen vaatimista muutoksista.

Valtion asuntorahaston tehtäviin kuuluu budjetin ulkopuolisena rahastona huolehtia osaltaan sosiaalisen asuntotuotannon varainhankinnasta. Lisäksi se huolehtii ympäristöministeriön alaisena yksikkönä valtion asuntolainojen ja muun asumisen tuen myöntämistehtävistä.

Asuntohallituksen nykyisistä tehtävistä siirtyy ympäristöministeriöön asuntopoliittinen yleisohjaus, tukijärjestelmien kehittäminen, asuinkiinteistöjen hoidon kehittäminen ja myös asuntotutkimuksen koordinointi, tutkimuksen, josta ed. O. Ojala erityisesti oli huolestunut. Voin vakuuttaa, että sitäkään osa-aluetta ei tulla laiminlyömään. Rakentamista koskevat asiat kaavoitus- ja rakentamisosastolta ja rakentamismääräykset kootaan kaikki asumisasioiden yhteyteen yhteen osastoon, joten sitä normin vähentämistä, josta ed. Hautala oli huolissaan, tullaan kyllä tämän vuoden aikana selkeästi tekemään ja koordinoimaan.

Ympäristöministeriölle siirtyvien tehtävien hoitoon tarvitaan tämän johdosta lisää noin 15—20 henkilöä. Ministeriöön tulevia tehtäviä voidaan siirtää sinne jo ennen lainsäädännön voimaantuloa asetuksella säädettävästä ajankohdasta lukien. Uskon, että ainakin osa tehtävistä siirtyy ministeriöön jo kevään aikana ja loput syksyllä, ensi syksyn kuluessa.

Entisestään laajeneva asumisen ja rakentamisen osasto hoitaa siis paitsi nykyisen asunto-osaston myös rakentamista koskevat asiat ja asuntohallitukselle nyt kuuluneet laajat asuntopoliittiset tehtävät.

Uskon, että myös kansainvälistymisprosessi merkitsee asuntopoliittikkaan muutoksia. Rakentaminen joutuu kilpailuasetelmaan, ja asun-

totuotannon rahoitus muuttuu mm. pitkien joukkovelkamarkkinoiden myötä. Rakentamisen ohjaus ja valvonta sekä hintavalvonta joudutaan uudistamaan.

Korjausrakentamisesta, josta myöskin täällä vastauspuheenvuoroissa jo puhuttiin, tulee asuntopoliittikan painopistealue. Korjausrakentamisen tutkimus, materiaalikehitys ja työmenetelmät ovat vielä kehittämisvaiheessa, etten sanoisi: lapsenkengissä. Korjausrakentamisen tarve olisi 60 000—70 000 asuntoa, mutta nyt on korjattu vain parikymmentätuhatta asuntoa vuodessa.

Koko asuntopoliittikkaa koskeva tutkimus- ja kehittämistoiminta sekä kansainvälinen yhteistyö laajenee. Muistetaan nyt vaikka lähialueyhteistyö, esimerkkinä Pietariin suunniteltu yli 40 000 asukkaan uusi täydellinen kaupunki, jonka suunnittelussa suomalaista asiantuntija-apua on jo merkittävästi käytetty tähänkin mennessä hyväksi.

Edellä luetelluissa tehtävissä on varmasti paljon johtamisongelmiakin. (Ed. Myller: Isopalkkaisia johtajia tulee vain enemmän!) — Kuitenkin on muistettava, että johtajien määrä tässä organisaatiomallissa vähenee. — Tällä hetkellä asuntohallituksessa on pääjohtajan lisäksi neljä muuta johtajaa: teknisen osaston johtaja, rahoitusosaston johtaja, tutkimusosaston johtaja ja yleisen osaston johtaja. Asumiseen liittyen on ministeriössä yksi osastopäällikkö ja rakennusosastolla yksi apulaisosastopäällikkö. Jäljelle jää näistä seitsemästä kolme. Mielestäni se tarvittava johtajisto, joka asumisen ja rakentamisen osastolle on muodostumassa, on tarpeellinen, ellei samalla pidetä turhana koko nykyistä asuntohallitusta ja sen johtoa, jota on merkittävästi enemmän kuin ministeriön asunto- ja rakentamisosastolle ollaan suunnittelemassa. On muistettava, että asuntohallituksessa parhaillaan oli työssä noin 170 henkilöä, ja näiden järjestelyjen toimesta rakentamisen ja asumisen osaston ja asuntorahaston yhteinenkin henkilöstömäärä jäänee hieman yli 100 henkilöön.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että asuntorahastoon, ympäristöministeriöön ja valtiokonttoriin siirtyviin tehtäviin on tarkoitus ottaa henkilöstö ensisijaisesti nykyisestä asuntohallituksesta. Muun henkilöstön sijoittumista valtionhallintoon ja yksityiselle sektorille pyritään edistämään.

Asunto- ja rakentamishallinnon uudistuksen valmistelussa on alusta alkaen kiinnitetty huomiota asuntohallituksen henkilöstön sopeuttamiseen muutostilanteeseen. Uuden yksikön, val-

tion asuntorahaston, tarvitsemien henkilöstövoimavarojen tulee perustua yksikön tehtäviin. Sama tehtäväkeskeisyyden periaate koskee myös ympäristöministeriöön, valtiokonttoriin ja muihin virastoihin tarvittavia lisävoimavaroja. Henkilöstölisäykset ministeriöön perustuvat nimenomaan sinne suunniteltuihin uusiin tehtäviin. Tarvitaan vastuullista johtajaa, minkä vuoksi uudelle yksikölle sekä asumisen ja rakentamisen osastolle että asuntorahastoon tulee nimetä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa organisaation vetäjä.

Asuntorahaston osalta näin jo meneteltiinkin, kun ministeriö 4. joulukuuta otti ylijohtaja Teuvo Ijäksen valmistelemaan asuntorahaston toiminnan käynnistämistä. Ympäristöministeriö nimittää asuntorahaston henkilökunnan rahaston tulevan ylijohtajan valmistelun pohjalta. Virat täytetään hakumenettelyn perusteella. Myös ympäristöministeriöön perustettavat uudet virat täytetään hakumenettelyn jälkeen. Asuntorahastoon ja ympäristöministeriöön perustettuihin virkoihin on tarkoitus ensisijaisesti nimittää henkilöstö nykyisestä asuntohallituksesta.

Herra puhemies! Mikäli asuntohallituksen henkilökuntaa voidaan edellä esitetyin tavoin sijoittaa asuntorahastoon, ministeriöön, valtiokonttoriin ja muihin virastoihin sekä luonnollinen poistuma toteutuu edellä esitetyin tavoin ja muut henkilökunnan sopeuttamistoimenpiteet onnistuvat, on hyvin mahdollista, että tässä hallinnon kehittymishankkeessa henkilöstön asema voidaan turvata parhaalla mahdollisella tavalla.

Ed. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minua hämmästyttää se, että ministeri ilmoitti, että ei tässä ole kyse mistään mylerryksestä. Kuitenkin asuntohallituksen tehtäviä ollaan sijoittamassa viiteen eri kohteeseen: ministeriöön, asuntorahastoon, valtiokonttoriin, Kelaan ja sitten lukuisiin kuntiin, niin paljon kuin niitä kuntia Suomenmaassa riittää. Eli tässä vaiheessa herää kysymys, eikö ministeriössä ollut myöskin aihetta tarkastella sitä, millä tavalla eri tehtävät järjestetään ja kuinka tässä tilanteessa nyt pystytään takaamaan se, että jonkinlainen asuntopoliittinen kokonaisuus pysyy käsissä.

Tähän liittyen minun mielestäni ministeri esitti hieman liian optimistisia arvioita, kun hän sanoi mm., että kansainvälinen kehitys ym. tulee vaikuttamaan siihen, että rakentamisen kilpailutilanne tulee jotenkin paremmaksi ja terveemmäksi kuin tällä hetkellä on. Päinvastoin, jos

ministeri olisi seurannut sitä kehitystä, mitä meillä on tapahtunut, niin hän tietäisi, että on vähentynyt rakennusyhtiöitä, on vähentynyt erilaisia yrityksiä eli nyt ollaan vielä hurjempaa vauhtia menossa kohti monopolia kuin aikaisemmassa tilanteessa.

Ed. N i k u l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rusanen ei puheenvuorosaan kovin yksityiskohtaisesti kertonut, miten hallitus aikoo selvittää nämä valiokunnan mietinnössä olevat kaksi pontta. Tähän henkilöstöä koskevaan pontteen tuli vastaus, jossa laskin yhdeltä kuulemalta 4—5 jos-sanaa, ja sittenkin vielä sanotaan, että mahdollisesti sitten toteutuu. Se ei ole asiallinen vastaus silloin, kun puhutaan henkilöstön asemasta ja heidän elämästään.

Ministerin puheessa tuli erittäin hyvin esille tämän uudistuksen perimmäinen syy, kun hän sanoi: ”Se on ajan hengen vaatima muutos.” Ylijohtaja Sixten Korkman alkuvuodesta antoi julkisuuteen lausunnon, jossa hän totesi, että ”valtionalouden ongelmat eivät ole julkisessa sektorissa”. Tiedämme kaikki, että ongelmat ovat siinä, että pankkeja tuetaan niin massiivisesti kuin tuetaan.

Tämän uudistuksen valmistelu perustuu osaltaan ylijohtaja Ojalan työhön, osaltaan kaupunginjohtaja Löyttyniemen ehdotukseen. Jälkimmäinen edustaa taustaltaan asuntohallituksen aika katkeroitunutta asiakaskuntaa rakentajapuolelta. Kyllä tiedetään, minkälainen ehdotus sieltä tulee. Asuntohallitus on aina koettu rakentajapiireissä ikäväksi juuri hinta — laatu-valvontansa suhteen. Ylijohtaja Ojalakin jo hermostui tästä koordinoimattomuudesta valtion keskuhallinnon uudistuksessa ja ehdotti, että sitä koordinoimaan asetetaan valtion ministeriöiden kansliapäällikkökokous. Kun sanotaan, että kansliapäällikkökokous on valtionhallinnon tunnettu dynamo, niin siinä voidaan sanoa, että ironia saavuttaa korkean tason. Se ei kyllä koordinoi edes omia lounasaikojaan.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli erittäin hyvä, että ed. Nikula toi esille juuri tämän, mihin ollaan menossa nyt valtionhallinnossa. Tämä oli hyvä lisäys siihen, mitä itse sanoin. Minä olisin kysynyt ministeri Rusaselta, mikä on hänen arvionsa nyt tämän vuoden asuntotuotantotavoitteista ja miten tulee käymään niille 4 500 aravalle ja 7 500 korkotuki-asunnolle, joiden on arvioitu valmistuvan. Aina-kin minun tietojeni mukaan saattaa olla, että

pahimmassa tapauksessa kokonaisluku näitten osalta voi jäädä jopa alle 10 000:n.

Mitä ministeri aikoo tehdä koko tämän korkotukijärjestelmän osalta? Nyt on tiedossa jo se, että esimerkiksi monet yrittäjät ovat varmaan myymässä omistusasunnoiksi näitä asuntoja, kun ovat kymmenen vuoden laina-ajan ja korkotuen nauttineet loppuun saakka, ja sitten itse asiassa meiltä poistuu hyvin nopeassa tahdissa suuri määrä vuokra-asuntoja. Ministeri tuntee varmaan erittäin hyvin sen kalvon ja käyrän, mikä osoittaa hyvin sen, miten nykyinen korkotukijärjestelmä suosii sitä, että pidetään kahdeksan, yhdeksän tai kymmenen vuotta näitä korkeintaan vuokra-asuntoina ja sen jälkeen ne kannattaa sitten kyllä todella myydä pois.

Edelleen olisin ihmetellyt sitä, että todellakin tämä hallitus jatkaa poliittisten virkanimitysten käytäntöä edelleenkin ja todellakaan ei täytetä uusia ylijohantajien virkoja olemassa olevasta henkilöstöstä, vaan palkataan ulkopuolisia, ja siinä kyllä tarkoitushakuisuus ja poliittiset perusteet painavat enemmän kuin mikään ammattitaito.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ed. Kautto valitti sitä, kun asuntohallituksen tehtävät jakautuvat nyt viiteen tai kuuteen eri paikkaan. Näinhän sen pitää ollakin! Asioista on päätettävä siellä, missä suurin asiantuntemus on (Ed. O. Ojala: Missä ei osata!) ja missä tiedetään, mitä alueella ja mitä tässä asiassa tarvitaan.

Jo on aika luopua siitä 20 vuotta harjoitetusta byrokratian kasvattamisesta, mitä demarit ja keskusta ovat tässä maassa tehneet. Tämä on vasta alkua, ed. Nikula. Ojalan raportti sisältää paljon muutakin, ja toivottavasti ne ehdotukset toteutuvat. Ojalahan arvosteli sitä, että kukaan ei haluakaan sitten luopua mistään ja joku järki pitäisi saada, että päättäisiin sanoista tekoihin.

Ed. Nikula mainitsi Korkmanin puheet siitä, että ei julkinen sektori ole syypää valtiontalouteen. Hän puhui palveluista. Ei hän kyllä organisaatioista puhunut ja tammöisistä pöhräkeiteista, jotka asuntohallitukseen ja monen muuhunkin paikkaan on tällä hetkellä rakennettu. Kyllä kansainvälinen kilpailu parantaa rakentamista. (Ed. Kautto: Kun tulisivatkin tänne!) Eihän tänne muutama vuosi sitten uskaltanut kukaan tulla, koska täällä oli semmoinen lahjonta ja osto- ja myyntiliike rakentamisessa ja tonttipolitiikassa. Nyt kun päästään kansainväliseen kilpailuun, niin eivät suomalaiset rakentajat

enää pysty nyhtämään poliitikoilta tontteja ja rakennuspaikkoja antamalla poliitikoille etuja. Tämä räjäytetään nyt, ja sekö teitä kaivelee!

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tuntuu siltä, että ed. Ukkola kyllä nyt innostuu liikaa.

Mutta itse tähän hallituksen esitykseen ja siitä ministerin käyttämään esittelypuheenvuoroon haluaisin sen todeta, että minua huolestuttaa se, että hallituksen tavoite keventää hallintoa ja päätöksentekoa ei täysipainoisesti tule toteutumaan sen vuoksi, että tässä hallituksen esityksessä selvästi lähdetään siitä, että on mietitty, kuinka täällä ylätasolla tehtävät jaetaan. Nythän tehtäviä menee asuntorahastoon ja ympäristöministeriön asunto-osastolle, lähinnä näihin kahteen.

Mutta itse asiassa hallituksen perusteluista eikä myöskään ympäristövaliokunnan mietinnöstä käy ilmi sitä pohdiskelua, miten asioita käytännössä aiotaan hallinnollisesti selvittää. Täällä sanotaan, että on pyrkimys siirtää paikalliselle tasolle kuntiin päätöksentekoa, mutta ei missään sanota, millä tavalla se toteutuu ja minkälaisissa asioissa se siirretään. (Ed. Törnqvist: Aivan oikein!) Lääninhallituksista lausunnonantomenettely on jäänyt pois näitten lainojen osalta. Se on minusta hyvä asia, kun se täällä sanotaan, mutta minusta se pääkysymys kuitenkin käytännön osalta on selvittämättä, mitä hallitus ja asuntonministeri aikovat tehdä sen osalta, kuinka todella käytännön lainahakemusten käsittely ja myös valvonta kevenee nykyiseen verrattuna. Nyt on pidetty huolta siitä, että ylätasolla kyllä kaikille tahoille ja nykyisille tehtäville lokero löytyy, mutta tämä pystysuora liike on jäänyt tarkastelematta.

Ed. Lehtinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. V ä h ä k a n g a s (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Ukkola täällä kyllä minusta nyt pahasti sotki näitä asioita. Ehkä ei ole tullut näihin kovin paljon syvennyttyä. Hän puolusti asioista vastaavan hallinnon hajottamista sillä, että ihmiset tietäisivät näistä asioista jotain. Mutta nythän kaikkien asiantuntijoiden mukaan juuri ollaan tulossa jälleen kerran tilanteeseen, että kukaan ei tiedä, mistä apua mihinkin asiaan — asuntotuotantoon tai eri rahoitusmuotoihin — löytyisi.

Tässä kysyisin ministeriltä, jos on mahdollisuus saada vastausta: Rahoituksessakin vuosittain siirrellään toiselta momentilta toiselle rahoja. Voidaan sanoa aina sitten, että joltakin osalta niitä on jopa nostettu. Mutta käytännössähän se johtaa siihen, että nytkin esimerkiksi peruskorjausten kohdalta se lähtee hyvin vähän liikkeelle sen takia, että tätäkin rahaa tarvitsevat eivät oikein tiedä, millä tavalla menetellä näiden muutosten pyörteissä. Asian ydin tässä on, että vaikka peruskorjausta paljon on haettu, sen toteuttaminen on kuitenkin myös monesti kiinni siitä omarahoitusosuudesta, joka on tätä kallista rahaa. Onko ministeriössä mietitty, että vuokratalojen osalta voitaisiin tähän omaan lainaosuuteen saada myös korkotukea?

Ed. O. Ojala (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola ei kuunnellut minun puheenvuorojani. Minä en ollenkaan yrittänyt säilyttää organisaatioita itsetarkoituksena, vaan totesin, että pitää tietää, mitä halutaan. Pitää todella pohtia toiminnot ja miettiä, millä tavoin ne voidaan parhaiten toteuttaa, ei niin, että organisaation muuttaminen on itsetarkoituksena. Kyllä minä tiedän, miten pitää toimia, jos halutaan todellakin muutoksia saada aikaiseksi. Lainsäädäntötoimia tarvitaan ensimmäisenä, varmaan ennenkin kuin asuntohallituksen lakauttamista. Byrokratiaportaat, joihin ed. Paloheimokin täällä viittasi, johtuvat pitkälti nykyisestä lainsäädännöstä.

Sitten olisin todennut sen, että ministeri Rusanenkaan ei kiistänyt niitä lukuja, mitä täällä toin esille aravavuokra-asuntojen rakentamisen vaikutuksista yhteiskunnan työllisyyteen ja itse asiassa yhteiskunnan talouteen. Kun ed. Markkula täällä vain yritti väittää, että raha ei riitä rakentamiseen, niin luvut aivan selvästi osoittavat, että kokonaiskansantaloudellisesti tälle yhteiskunnalle olisi edullista rakentaa ja rakentaa juuri nyt. Mutta ministerikään ei niitä lukuja kiistänyt. Niin kuin sanoin, niitä ei ole yksikään ministeri osannut kiistää, ja silloin kysymys on poliittisesta valinnasta. Ei haluta tehdä sitä, rakennetaan uutta buumia, jolloin ylikuumeneminen on ennen pitkää taas odotettavissa meillä asuntomarkkinoilla. Ei siinä auta se, että meillä on nyt tullut 14 000 uutta yksityistä vuokra-asuntoa käyttöön. Ne hupenevat kuin taivaan tuuliin, kun taloustilanne paranee, tai sitten ne myydään hyvin nopeaan tahtiin omistusasunnoiksi. Sinne ovat menneet nekin lisäasunnot,

jotka vuokrasääntelyn purkamisen yhteydessä saatiin markkinoille.

Ed. Turunen merkitään läsnä olevaksi.

Ministeri Rusanen: Herra puhemies! Eräitä vastauksia täällä esitettyihin kysymyksiin ja väitteisiin. Ed. Kautto esitti, että asuntohallituksen tehtäviä nyt jaetaan hyvin moneen osaan. Mielestäni sitä on täällä vastauspuheenvuoroisakin jo sivuttu. Ei niitä jako-osamääriä ministeriö ole keksinyt, vaan kysymyksessä on moneen tutkimukseen pohjautuva tehtäväjaottelu. Viimeksi sen teki kaupunginjohtaja Löyttyniemi, eivätkä ketkään tahot, joita tästä selvityksestä kuultiin suullisesti ja kirjallisesti, kiistäneet, etteikö näin pitäisi tehdä, etteikö pitäisi jakaa tehtäviä sinne, missä niitä jo nyt luonnostaankin tehdään ja missä tehtävien keskittäminen ei lainkaan asioita ruuhkaannuta.

Ed. Nikulalle totean, että vastasin kyllä molempiin ponsiin, mutta ehkä ed. Nikula ei kuunnellut. Kysymys hinta- ja laatuvalvonnan siirtämisestä asuntorahaston tehtäväksi sisältyi puheenvuorooni samoin kuin kysymys siitä, mitä henkilöstölle tehdään.

Mitä tulee ed. O. Ojalan kysymykseen alkamistavoitteista ja -mahdollisuuksista, niin edelleenkin ei ole luovuttu siitä näkemyksestä, että tänä vuonna aloitetaan tai annetaan mahdollisuus aloittaa 6 800 vuokra-asuntoa, noin 3 000 asumisoikeusasuntoa, vajaa 3 000 hk-asuntoa, omistusrava-asuntoa, ja omakotitaloja vähän yli 2 000, 2 800. Noin 14 500 on se tavoite, mikä budjettiin on kirjattu.

Edelleen tavoitteena on korkotukiasuntojen osalta täällä ed. Outi Ojalan epäilemä 7 500. Myönnän, että se onkin pahin paikka, mutta viimeksi tänään saamieni tietojen perusteella näyttäisi, että rakennusliikkeet, kunnat ja yleishyödylliset rakennuttajat ovat tähän mennessä esittäneet noin 3 500 asunnon alkamistavoitteen. Edelleen Helsingin kaupunki on päättänyt ryhtyä rakentamaan näitä taloja, ja siellä arviot liikkuvat 700 asunnon paikkeilla. Tuskin ne tänä vuonna kaikki alkavat. Lisäksi olemme käyneet neuvotteluja vakuutusyhtiöiden kanssa, jotka ratkaisut ehkä edustavat muutamaa sataa. Eli tästä 7 500:sta on ainakin 5 000 asuntoa melko selkeästi jo luvattu ottaa rakennettaviksi, ja uskon, että Helsingin esimerkin vahvistamina ja rohkaisemina monet

mutkin suuremmat kaupungin lähtevät tähän kuvaan mukaan.

Kysymys, mitä niille 10 vuoden päästä tapahtuu, onkin jo varmasti oikea kysymys. Me olemme todella mietineet sitä, voitaisiinko nykyistä korkotukea muuttaa 20 vuodeksi. Se on parasta aikaa laskelmissa. On mietitty myös sitä, voitaisiinko asuntojen rakentamiseen liittyviä ehtoja muuttaa niin, että niiden omaksi lunastaminen helpommin kävisi päinsä.

Mitä tulee epäilyyn, joka esitettiin henkilöstöstä ja siitä, ettei henkilöstöä siirretä asuntohallituksesta rahastoon ja ministeriöön, niin puheessani sanoin, että kaikki virat pannaan auki. Kaikilla on mahdollisuus tietenkin hakea niitä virkoja, mutta kun johtajienkin määrä vähenee 7:stä 3:een, niin jotakin karsintaa siinä tietenkin tapahtuu.

Mitä tulee ed. Korvan esittämiin asioihin siitä, mitä käytännössä tapahtuu, niin sekun on erittäin yksilöllisesti kyllä Löyttyniemen selvityksessä kirjattu. Mutta miten se jokaisessa kunnassa ja erikokoisissa kunnissa tapahtuu, varmasti jää käytännössä opittavaksi. Eli ideanahan oli se, että kunnille siirretään arava-asuntojen käyttöön liittyvät valvonta- ja lupa-asiat, vuokra-asuntojen hankintalainoitukseen liittyvät tehtävät, perusparannuslainoitukseen liittyviä tehtäviä nykyistä enemmän sekä talokohtaisten lainojen käsittely ja alustavat lainavaraukset. Vaitän, että jos esimerkiksi asuntorahastoon tulee tämän jälkeen vain kolmasosa hakemuksista, kun kunta alustavat lainavaraukset jo käsittelee omissa kuvioissaan, niin pakko on organisaation oieta ja tehtävien vähentyä.

Läänien kohdalta aravalainoituksen lausunnoista luopuminen oli Löyttyniemen ajatus. Valtiokonttorin kohdalta kaikki lainojen hoitamiseen liittyvät asiat, lykkäykset, käyttö- ja luovutusrajoituksista johtuvat merkinnät kiinnitysrekisteriin ja osakekirjoihin, tämäntapaiset, mitä ne jo nyt tekevät, eivät joudu osamattomien ihmisten tehtäväksi vaan alueelle, missä niitä jo tänä päivänä hoidetaan. Valtiovarainministeriö ja valtiokonttori hoitavat edelleen asuntorahaston varainhankinnan. Siinä ei ainakaan toistaiseksi ole mitään uusia kuvia vielä avattu, vaikka niitä on toki pohdittavaksi nostettu. Kansaneläkelaitokselle siirtyvät asumistuen myöntäminen ja maksatus. Tässä ne lyhyesti ovat. Ei tietenkään voida sanoa, että ministeriön tehtävänä on kädestä pitäen neuvoa, miten kunnat ja asianomaiset laitokset asioita hoitavat.

Ed. Vähäkangas epäili rahoituskuvioita ja rahoituksen joustavuutta vuodesta toiseen, peruskorjausta ja sen toteutusmahdollisuuksia. Olen kyllä siinä suhteessa samaa mieltä, että peruskorjausalueelle siirtyminen ja sen painopisteeksi nostaminen on tapahtunut niin nopeassa tahdissa, että käytännön elämä ei ehkä tänä vuonna siihen mukaan kerkiä, mutta sitä aluetta on vielä kehiteltävä. (Ed. Vähäkangas: Entäs korkotuki omaan osuuteen?) — Kaikkia ratkaisuja sen suhteen, mitä korkotukialueella voidaan tehdä, ollaan valmiit tietenkin joustavasti miettimään.

Mitä tulee vielä viimeiseksi ed. O. Ojalan esittämään kysymykseen luvuista ja siitä, että ministeri ei vastannut siihen, miten edullista ne luvut ovat, niin ne pitävät kyllä paikkansa. Mutta jos me 323 000:lla teemme yhden arava-vuokra-asunnon ja kuvitellaan, että niitä tehdään 1 000, niin kuitenkin se 300 miljoonaa ja sitten aina kerrannaisena 600, 900 jne. on jonkun otettava velkaa. Se joku on meidän järjestelmäsämme ollut valtio, eikä tätä velanoton lisäämistä näissä olosuhteissa ja tässä taloudellisessa tilanteessa ole ollut mahdollista tehdä.

Ed. K a u t t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan ministerille todeta vielä sen, että kukaanhan ei sinänsä vastusta sitä, etteikö uudistuksia tulisi tehdä myös asuntotuotannon ja koko asuntopolitiikan osalta. Kysymys on siitä, kun jakoa tehdään eri osa-alueille nyt ja sillä tavalla kuin sitä on esitetty tehtäväksi, onko jako tehty oikein. Vaikka ed. Ukkolan mielestä on ilmeisesti hyvä, kun asiat ovat skitsofrenisesti hajallaan, se on onni ja autuus, niin minä en usko sitä, vaan olen huolissani siitä, pysyykö jonkinlainen asuntopolitiittinen kokonaisuus kuitenkin hallinnassa eli pystytäänkö nyt muita elementtejä, jotka tulevat käyttöön, käyttämään siten, että jonkinlainen kokonaiskuva tämän maan järjestelmästä pysyy. Tästä se syvä huoli.

Valiokuntakäsittelyssä meille ei myöskään pystytty osoittamaan, mitä todellista taloudellista säästöä tästä tulee, vaan meille esitettiin joidenkin asiantuntijoiden taholta myöskin pelkoa siitä, että itse asiassa tämä saattaakin koitua valtiolle kalliimmaksi taloudelliseksi ratkaisuksi kuin nykyinen, saati se, jos olisi joltakin muulta pohjalta harkittu näiden tehtävien jakoa.

Ed. T ö r n q v i s t (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kysyisin ministeri Rusaselta:

Onko eri ministeriöiden välillä keskusteltu yhteisestä henkilöstöpolitiikasta? Viitataan siihen, että kun maatilahallitus lakkautettiin, siellä oli noin 480 virkaa ja ne siirrettiin ministeriöön. Nyt asuntoministeriöstä ihmiset saavat hakea omaa virkaansa eli virat on lakkautettu. Eikö olisi viisasta laatia yhtäläinen menettely henkilöstön suhteen?

Kunnille ollaan lisäämällä velvoitteita mm. asuntolainoituksessa. Onko kuntien keskusjärjestöjen kanssa keskusteltu tästä, kun kuntien voimavarat niukenevat, mutta kuitenkin valtion taholta tuodaan tehtäviä lisää?

Vielä yksi asia. Kun lisäbudjettia käsiteltiin, niin monet asiantuntijat sanoivat ettei peruskorjausta sen enempää kuin muita rakentamisia yksinkertaisesti ehditä valmistella sen vuoksi, että määräykset ja säännökset muuttuvat niin nopeasti. Esimerkiksi lisäbudjetissa on 8:aa miljoonaa markkaa asuntovelallisten auttamiseksi. Asiantuntijoiden mukaan sitä 8 miljoonaa markkaa ei edes kannata laittaa hakuun, koska hakemuksia tulisi niin paljon, ettei niille kukaan ehdi tehdä mitään, vaan odotetaan, tulisiko seuraavassa budjetissa lisää rahaa, että voitaisiin nämä rahat panna haettavaksi.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin halunnut vielä ministeriltä tiedustella, kun hän viittasi peruskorjaukseen ja vastasi siltä osin ed. Vähäkankaalle: Onko hallituksessa nyt mietitty sitä, miten esimerkiksi asuntoyhtiöitä voitaisiin helpottaa esimerkiksi sillä tavalla, että ne voisivat etukäteissäästää enemmän, ja esimerkiksi siten, että niiltä poistettaisiin tulovero, jolloin asuntoyhtiöiden ei tarvitsisi enää kikkailla poistoilla tai varauksilla, jotta saataisiin peruskorjaustoiminta liikkeelle, minkä ministerikin myöntää olevan hallituksen tavoite. Mutta kun me tiedämme, että prosenttimääriä itse asiassa peruskorjauksessa tiputettiin, on pelko, että ne eivät lähde liikkeelle. Nyt pitäisi nimenomaan kaikin keinoin rohkaista asuntoyhtiöitä peruskorjaamaan ja tekemään sitä tässä vaiheessa. Mitä muuta hallitus kenties kaavailee?

Ministeri R u s a n e n : Herra puhemies! Haluan lyhyesti edustajille Törnqvist ja O. Ojala vastata kysymyksiinne.

Ed. Törnqvist tiedusteli, onko keskusteltu ministeriöiden välillä, ja sanoi, että yhtäläistä politiikkaa on syytä noudattaa. Voin sanoa, että on keskusteltu, mutta emme ole nähneet hyväksi sitä maa- ja metsätalousministeriön mallia, jossa

nostettiin ei tehtäväkohtaisesti vaan henkilökohdaisesti ihmiset odottamaan jotakin tekemistä, vaan me olemme päättäneet tehdä asuntohallinnon saneerauksesta mallikappaleen, jota voidaan noudattaa muissakin valtion keskushallinnon saneerauksissa.

Mitä tulee neuvotteluun kuntien keskusjärjestöjen kanssa siitä, että kunnille pannaan lisää tehtäviä, niin kunnilta myös otetaan tehtäviä, kun asumistukiasiat siirtyvät Kansaneläkelaitokseen. Näin ollen uskon, että tällainen tehtävien tasapainotus siellä syntyy.

Korkotuesta ja ylivelkaantuneiden auttamisesta ja siitä 8 miljoonasta olen samaa mieltä. Missään tapauksessa ei 500:aa ihmistä varten kannata 8 miljoonalla ryhtyä mitään hakumennettelyä tekemään, vaan me olemmekin jo esittäneet kolmanteen lisäbudjettiin 40 miljoonaa lisää. Sen jälkeen aiomme ottaa käyttöön paljon, paljon keveämmän järjestelmän, millä pankeissa suoraan tämä kohdentuminen kiintiöiden pohjalta korkotukea tarvitseville voidaan tehdä, ettei toistu se, mikä nyt on tapahtunut, että viime kesän jaosta asuntohallituksella vieläkin on selvittämätöntä häntää olemassa.

Kun kansanedustaja O. Ojalan kysyi porkkanoinnista, mitä vielä voitaisiin tehdä, niin on mietitty. On mietitty tuloveron poistamista asumisesta, on mietitty kiinteistöveron poistamista niiltä, jotka peruskorjaavat jne. Mutta niin kuin täällä on todettu, muutokset tapahtuvat niin äkkiä, että on ihme, jos ministeriö pysyy siinä vauhdissa mukana, puhumattakaan sitten käytännön kentästä. Teemme kyllä, sen vakuutan, parhaamme näitten asioiden eteenpäin viemiseksi.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tarkentaa ministeri Rusaselta: Tarkoitteko todella, kun vastasitte maataloushallinnon henkilöstömäärään ja organisaatiomuutokseen, että kun siellä ei kyetty tekemään vähennystä ja tehokkuutta, nyt se sitten tehdään asuntohallinnon osalta? Haluan tarkentaa tämän todella siltä osin, eli katsoitteko, että kun ette kyenneet vaikuttamaan, että se olisi tehty järkevästi, niin tämä tehdään sitäkin kovemmalla linjalla? Tätä nimittäin todella paljon kyselään, ei niinkään sosialidemokraattien vaan koomuksen äänestäjien taholta kentällä.

Ministeri R u s a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Puiston kysymykseen vastaan, että en todellakaan sitä tarkoittanut ilkeämielisesti, että ette

siellä kyenneet, vaan olen sitä mieltä, että myös maatalousministeriön puolella joudutaan sama tie käymään läpi mutta vähän hitaammassa aikataulussa, koska todennäköisesti poliittista rohkeutta tai muuta osaamista ei siinä vaiheessa ollut eikä uskallusta. Nyt yritämme päästä oikeudenmukaisempaan malliin sillä, että kaikki ensiksi sanotaan irti ja sitten otetaan, koska jos ministeri tai joku asunto-osaston henkilökuntaan kuuluva ryhtyisi poimimaan asuntohallituksesta suosikkeja, tuskin sitäkään tasapuolisena ratkaisuna voitaisiin pitää.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti ministeri Rusa-selle: Ne raamit, jotka on maa- ja metsätaloushallinnon sektorilla hyväksytty henkilöstön osalta seuraaviksi kolmeksi vuodeksi, tulevat todella tietämään sitä, että sieltä tullaan henkilökuntaa karsimaan. Olen ministeri Rusasen kanssa sikäli samaa mieltä, että enemmän olisi pitänyt silloin karsia, kun uudistus tehtiin, mutta ongelmana oli se, että asia valmisteltiin niiden henkilöiden toimesta, jotka olivat siinä uudistuksessa itse mukana, ja tämän tyyppistä valmistelua ei pitäisi koskaan toteuttaa.

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Muutama vuosi vastauspuheenvuoroihin kommentteja.

Ministeri vastasi, että kun eri tahoilta kysyttiin kantaa asuntohallituksen lakkauttamissuunnitelmiin, ei tullut kritiikkiä, mutta se kritiikki tuli kyllä sillä tavalla, että esimerkiksi Kaupunkiliitto ja monet muut organisaatiot totesivat, että haluttaisiin tietää, mitä tulee tilalle, ennen kuin lakkautetaan, ja tähän me emme tiedä vielä.

Peruskorjausta perättiin, ja se on tullut jo muutamassa puheenvuorossa käsiteltä. Mutta todellakin esitetyillä lainoitusehdoilla on laskettu, että jopa 10 markkaa neliöhinnalta asuntojen vuokrat nousevat, jos näillä ehdoilla lainoitetaan peruskorjaus. En ymmärrä, että mitä järkeä tällaisena aikana sellaisen järjestelmän luomisessa voi olla, jota ei kyetä käyttämään kunnissa.

Porvarillisesta asuntopoliitikasta oli myös puhetta ja niin, että sen eräs ilmentymä on onnistunut vuokrasääntelyn purku. Tällaisessa lamavaiheessa, jolloin perheet hakevat jopa yksioita ja kaksioita asunnokseen, koska eivät selviä vuokrista, on aivan luonnollista, että tarjontaa asunnoista on enemmän kuin kysyntää. Mutta se ei voi olla mikään perustelu sille, että tätä tilannetta pidettäisiin jotenkin onnistuneena ja hyvänä.

Nyt on kuitenkin kysymys ennen kaikkea hallinnon uudistamisesta, asuntohallituksen lakkauttamisesta. Tässä yhteydessä haluan vähän laajemminkin puuttua mielestäni varsin ristiriitaiseen ja pinnalliseen tapaan, jolla hallintoa on tämän hallituksen toimesta oltu saaneerassa.

Ympäristövaliokunnassa kultujen hallinnon kehittämistä vastuussa olevien valtiovainministeriön virkamiesten suulla todettiin, että asuntohallituksen lakkauttamisesta tehdään esimerkki ja pioneeri työ muun hallinnon ohentamiselle, ja tähän myös ministeri todisti. Tässä yhteydessä herää ainakin kaksi kysymystä. Miksi tämä esimerkki otetaan vasta nyt? Tämän vuoden budjetissa ja jo aikaisemminkin saman suuntaisia toimia on tehty, mutta tänä vuonna samaan aikaan asuntohallituksen lakkauttaminen oli budjetissa myös kahden muun keskusviraston lakkauttaminen eli maatilahallituksen ja työsuojeluhallituksen. Näiden kahden kohdalla budjetissa oli selvät ohjeet, että lakkautuksen yhteydessä tehtävät voimavaroin siirretään uuteen organisaatioon. Asuntohallituksen kohdalla oli vain esitys lakkauttamisesta, siis ei mainintaa voimavarojen siirtämisestä. Niinpä nyt ensimmäistä kertaa historiassa valtionhallinnosta suoraan irtisanoetaan työntekijöitä.

Keskustan ed. Korva mielestäni mainiolla tavalla toi sen ongelman esille, joka nyt kyseessä olevaan hallinnon näennäiskevennykseen liittyy, eli kysymyksen siitä, mikä on sisältö, mihin uutta organisaatiota tarvitaan. Tämä on hyvin periaatteellinen kysymys. Miten voidaan perustella hallinnon uudistamista ja muuttamista, ennen kuin on edes selvillä se, mitä tuleva organisaatio tulee tekemään? Tulevan asuntopoliitiikan sisältö on vasta muotoutumassa. Kyseiset lait eivät ole vielä eduskunnassa edes meidän käsiteltävänä.

Kaiken kaikkiaan hallinto on kovassa muutoksessa. Erilaisia selvitysmiehiä puuhastelee hallinnon joka tasolla. Tietääkö jokin taho, missä olemme menossa ja mikä on kaiken tulos? Asuntohallituksen lakkauttamisen yhteydessä minulle on tullut varsin selkeä kuva siitä, että kukaan ei tiedä, missä ollaan menossa ja mikä on ns. hallinnon keventämisen ja rationaalisoinnin lopullinen tulos. Tässä asiassa ainakin ollaan varsin syvällä metsässä. Hallinto ei voi olla mikään itseisarvo. Se toteuttaa joko hyvin tai huonosti eduskunnassa hyväksytyjä yhteiskunnallisia palvelutehtäviä. Hallinto on mitoi-

tettava ja resursoitava juuri tehtäviä silmälläpitäen.

Nykyään kuitenkin keskustelu hallinnosta on hyvin pinnallista. Julistetaan yksioikoisesti byrokratian kirouksellisuutta pohtimatta juurikaan sitä, mihin tätä kirottua byrokratiaa tarvitaan. Tasa-arvoinen hyvinvointiyhteiskunta vaatii yhteiskunnallista ohjausta, ja tämä taas vaatii työntekijöitä, jopa virkamiehiä. Tällä hetkellä vaikuttaakin varsin selvältä, että hallinnon vastustamisella itse asiassa vastustetaan hyvinvointiyhteiskuntaa ja sen tuottamia palveluja. Vastustaa halutaan myös yhteiskunnan ohjausta ja puolustaa vapaiden markkinavoimien toimintaa joka sektorilla. Tämä ideologinen väritys on varsin selvä nyt käsillä olevassa asuntohallituksen lakkauttamisessa.

Valtaa ja vastuuta valtion lainoittamassa asuntotuotannossa halutaan antaa entistä enemmän markkinavoimille ja bisnekselle. Hinta- ja laatuvalvontaa halutaan tietoisesti heikentää. Hinta ja laatu erotetaan toisistaan. Hintavalvonta tulee rakennuttajalle ja laadunvalvonta rakentajalle. Käytännössä kunta ja rakennusyritykset vastaavat tuloksesta. Tähän saattaa liittyä varsin suuria ongelmia. On ollut esillä jo se, että suurimmassa osassa suomalaisista kunnista ei ole edes sellaista henkilökuntaa, joka voi vastata näistä asioista.

Ed. Ukkola ei ole tällä hetkellä paikalla, hän on niin huolissaan siitä, että rahat sotkeutuvat rakentamisessa. Kun valvonta heikkenee ja päätösvalta menee kuntiin ja rakentajille, miten siinä järjestelmässä paremmin kuin nykyisessä estetään rahojen sekoittuminen? Tätä kysymystä ei valiokunnan käsitellessä asiaa haluttu millään tavalla problematisoida. Ei haluttu nähdä niitä vaaroja, jotka liittyvät siihen, että intressitahot ovat hyvin lähellä toisiaan ja valvonta vähenee ja heikkenee. Varmasti ed. Aittoniemellä voi olla oma näkemys tästä. (Ed. Aittoniemi: Aina on omat näkemykset!) Ponsi siitä toiveesta, että hinta- ja laatuvalvontaa ei heikennetä, on pelkkää hurskastelua sen vuoksi, että järjestelmä rakennetaan sillä tavalla, että kun hinta- ja laatu erotetaan toisistaan, ei myöskään yhteistä hinnan ja laadun välistä suhdetta voida valvoa.

Asuntohallitus on omalla toiminnallaan, hinta- ja laatuvalvonnalla, säästänyt rakennuskustannuksissa 700—1 000 miljoonaa markkaa vuositain. Tämä summa on koitunut suoraan asukkaiden eduksi edullisempina asumiskustannuksina. Asuntohallituksen lakkauttaminen tulee hal-

lituksen esittämien laskelmien mukaan säästämään lähinnä palkkakustannuksina 17 miljoonaa markkaa. Suhteet ovat siis varsin roimasti sekaisin.

Säästämisellä ja siihen vetoamalla ei asuntohallituksen lakkauttamista voikaan perustella. Ideologia eli valtion ohjauksen vähentäminen onkin keskeisin tekijä. Tähän liittyy myös asian arveluttavin osa: virkamiesten syrjäyttäminen poliittisin perustein. Asuntotoimintaan perehtyneitä virkamiehiä irtisanoetaan ja tilalle huippu-työntekijöihin otetaan ulkopuolisia korkeapalkkaisia virkamiehiä. Kokonaan uutta virkaa perustellaan organisaatiouudistuksella. Ministeriön sisällä ollaan rakentamista liittävässä asunto-osastoon, ja molemmat sektorit tarvitsevat omat ylijohantajansa ja apulaisosastopäällikkönsä. Kysymys onkin vain siitä, ja omasta mielestäni olen aika oikeilla jäljillä, kun sanon, että keskustalaiset haluavat lisätä valtaansa näissä organisaatioissa ja kokoomuslaiset siinä sivussa saada potista oman osansa. (Vasemmalta: Juuri näin!) Siksi asioihin perehtyneitä virkamiehiä irtisanoetaan ja korvataan sopivilla.

Keskusta viime vaalien alla vetosi äänestäjiin ja ilmoitti vastustavansa kaikenlaisia poliittisia virkanimityksiä. Varmasti siihen saakka se olikin torjunut kaikki poliittiset virkanimitykset, ainakin joidenkin muiden puolueiden edustajien mahdollisuudet virkoihin. Nyt se on osoittamassa jälleen eräässä kohdassa hurskasteluksi viime vaalien alla pitämänsä puheet.

Otin jo aikaisemmin esille toisen lakkautettavan keskusviraston, maatilahallituksen. Maatilahallituksessa oli vajaat 500 työntekijää, jotka pääosin siirrettiin uusiin tehtäviin maa- ja metsätalousministeriöön. Asuntohallituksen kaikki noin 170 työntekijää irtisanoetaan ja otetaan uusina työntekijöinä uuteen organisaatioon. Työntekijöitä sijoitetaan myös muihin valtion virastoihin, ja 30—40 työntekijää on jäämässä kokonaan työtä vaille. Asuntoasioita hoitaa Suomessa hallinnon eri tasoilla noin 700 työntekijää.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla valtionapua saavat yhteisöt mukaan lukien on kaikkiaan yli 18 000 työntekijää. Suomen ammatissa toimivasta väestöstä maa- ja metsätaloussektoriin kuuluu 5—7 prosenttia suomalaisista riippuen laskentatavasta. Sen sijaan asuntokysymysten kanssa painiskelee lähes jokainen suomalainen jossakin elämänsä vaiheessa. Tämän esimerkin valossa nähdäänkin, että hallinnon vähentämisideologia ei ole lyönyt

läpi koko hallinnon. Virkamiesten määrät osoittavat, että markkinatalous ei aivan pian ole suomalaista maa- ja metsätalouspolitiikkaa saavuttamassa. (Ed. S-L. Anttila: Ei tule koskaan saavuttamaan, ei Euroopassakaan!) — Voi olla, mutta suhteet on kuitenkin jotenkin suhteettomat.

Ed. Hautala vastauspuheenvuorossaan kertoi, että hän oli mukana hallituspuolueitten rintamassa lakkauttamassa asuntohallitusta sen vuoksi, että mietintöön liitettiin ponsi siitä, että kaikkia valtion virkamiehiä kohdeltaisiin samalla tavalla. Nyt on kuitenkin turha enää tässä vaiheessa puhua tästä periaatteesta, koska esimerkiksi maatilahallituksen osalta päätökset on jo tehty ja selkeästi ministerin puheista hohkaa se, että mitään muutoksia niihin suunnitelmiin, joita asuntohallituksen järjestelyissä on tehty, ei olla tekemässä. Tällaiset valiokunnan ponnet ovat tässä vaiheessa osoittautumassa erittäin heppoisiksi. Sinänsä asia olisi erittäin tärkeä, koska kyllä oikeusvaltiossa pitää lähteä siitä, että eri paikoilla olevia ihmisiä kohdellaan tasavertaisesti. Se on vähin, mitä oikeusvaltiolta voidaan odottaa.

Arvoisa puhemies! Suomalainen hallinto kaipaa perusteellistakin remonttia. Nyt kuitenkin asuntohallituksen lakkauttamisessa on sekoitettu säästäminen ja ideologinen hallinnon alasajo liitettynä poliittisiin virkanimityksiin keskenään sellaiseksi sopaksi, että tärkein, suomalaisen asuntopolitiikan kehittäminen, on jäänyt pahasti kaiken muun jalkoihin. Suurin virhe on se, että asuntoasioiden hallintoa ei lainkaan tarkastella tehtävistä käsin. Asuntolait, mm. aravalaki, käsitellään vasta sen jälkeen, kun organisaatiomalli on lyöty lukkoon. Tällä ei voi olematta ohjausvaikutusta lakien sisältöön. Niinpä asuntorahastosta ollaankin tekemässä vain suppea, tekninen rahanjakoinstrumentti, joka ei vastaa valiokunnankin esittämiin tavoitteisiin joustavammasta asuntorahoituksesta. Tuleva asuntorahoituksen ja valvonnan järjestelmä tulee myös nostamaan rakentamisen hintaa ja tätä kautta asukkaiden asumiskustannuksia.

Suomalaisen asuntopolitiikan suurin ongelma on ollut poukkoilevuus ja lyhytjänteisyys. Uudessa organisaatiomallissa vähennetään tutkimus- ja suunnitteluorganisaatiota. Tämä ei ainakaan vähennä lyhytjänteisyyden ongelmaa. Kaiken kaikkiaan tämän lakiehdotuksen tavoitteena on romuttaa suomalaisen sosiaalisen asuntopolitiikan perusta. Tämä työ tehdään

yleisen byrokratian vastaisen mielialan sateenvarjon alla.

Sosialidemokraatit esittävät lain hylkäämistä kolmannessa käsittelyssä. Asuntohallinnon kehittämisen on oltava todellista, asioista lähtevää kehittämistä eikä ideologista hallinnon ja asuntopolitiikan alasajoa. Ehdotan myös yksityiskohtaisessa käsittelyssä, että ensimmäisen ja toisen lakiehdotuksen voimaantulosäännösten 2 momentit hylätään, koska niissä lähdetään siitä, että jo ennen lain voimaantuloa asuntohallituksen työntekijöitä ja resursseja voidaan siirtää toisiin tehtäviin. Tämä aivan oleellisesti heikentää asuntohallituksen mahdollisuuksia tehdä työnsä hyvin loppuun. Kyllä pitäisi olla mahdollisuuksia siihen, että aloitetut työt saadaan mahdollisimman hyvin ja yhteiskunnalle edullisesti myös loppuun.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ehkä on hyvä, että asuntohallituksen virat peruutetaan poliittisesti. Ne on aikanaan perustettukin poliittisesti, ja nimenomaan jokaisen suuren puolueen edunvalvojan virat olivat aikanaan asuntohallituksessa. Niillä, joilla oli riittävästi sananvaltaa siellä, missä suuri raha liikkuu keskustalla, sosialidemokraateilla, kokoomuksellakin — oli edunvalvojat. Tämä on lähtökohta. Nykyinen pääjohtaja tuolla parvekkeella on hänkin varmaan poliittisin perustein valittu, mutta häntä ei ole valittu edunvalvojaksi. Hän on siinä mielessä puhdas mies tästä.

Sen takia asuntohallitus pitäisi tuulettaa justi, ja sen takia on hyvä, että se lopetetaan. Toinen vaihtoehto olisi ollut, että sen organisaatiota ja toimintaa olisi kevennetty ja tällä tavalla saatu uudet tuulet siellä puhaltamaan.

Mutta mitä tulee arava- ja aravavuokratalojen peruskorjauksiin, ongelma on siinä, että niitä ei pystytä suorittamaan ilman vuokrien korotuksia. Se johtuu siitä, että aikanaan kun aravarahoituslakeja on tehty, muistan, että toisessa lakivaliokunnassa, jossa ed. Kauttokin on ollut mukana, sosialidemokraatit väänsivät mahdollotoman edullisia aravarahoitusehtoja. Ne tuntuvat niiden saajista edullisilta, mutta ei katsota yhtään sitä, että eräänä päivänä korko alkaa pääomittua, eräänä päivänä ollaan siinä, että rappaukset ovat pudonneet, ei ole markkaakaan rahaa korjauksiin. Silloin kyllä tulee 10—20 markkaa neliölle, jos aiotaan korjata, ellei valtio tee sitä pelkästään lahjaksi. Tämä kostautuu, että ollaan jossakin vaiheessa poliittisin perus-

tein liian hyväsydämissä. Eräänä päivänä käy niin, että se asia tulee omaan niskaan, ja näin on käynyt näissä asioissa.

Ed. Myller (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle vastauksena se, että toki kaikkikin hallinto vaatii tuulettamista ja rajusti, mutta se tuulettaminen pitää tehdä asian- tuntevasti. Sitä tässä on perätty, että purkaminen ja hallinnon keventäminen tapahtuu nimen- omaan asioista, tehtävistä lähtien. Ensinnä tiedetään, mitä tehtäviä hoidetaan, ja sen jälkeen vasta organisaatio muutetaan. Tässä asiassa ei ole näin toimittu.

Mitä aravatuotannon ehtoihin tulee, arava- tuotanto on sosiaalista asuntotuotantoa, mikä merkitsee sitä, että sillä pyritään siihen tavoitteen- seen, että kaikilla suomalaisilla on mahdollisuus kohtuutasoiseen asumiseen. Silloin yhteiskun- nan pitää tähän myös satsata. Sen vuoksi on järkevää, että lainoitusehdot ovat sellaiset, että vuokrat eivät nouse kohtuuttomiksi, koska se maksetaan sitten jollain muulla tavalla, niin kuin tällä hetkellä esimerkiksi maksetaan kunnallisen toimeentulotuen kautta.

Joka tapauksessa tästä on nimenomaan kysy- mys, kun olemme huolissamme sosiaalisesta asuntotuotannosta, eli siitä, onko Suomessa myös tulevaisuudessa kaikilla suomalaisilla va- rallisuuteen katsomatta mahdollisuus asua koh- tuullisesti.

Ed. Kautton: Arvoisa puhemies! Jos tä- sä aluksi vastaisin ed. Aittoniemelle, niin itse asiassa hän meni ihan keskeiseen asiaan vas- tauspuheenvuorossaan siinä mielessä, että kyllä tosiaan koko tämän järjestelmän tehtävä olisi katsoa, että vastaavanlaisia epäkohtia ei synny, kuten on ollut juuri tämä pääomittava järjes- telmä. Sen vuoksi onkin kyse myös nyt paljolti siitä, millä tavalla pystymme seuraamaan ko- konaisuudessaan meidän asuntopolitiikkamme kehitystä niin, että kun huomataan, että talou- dellisen tilanteen muuttuessa myös nämä eh- dot, joita on asetettu, lait, jotka on säädetty, joutuvatkin aivan uuteen valoon, niitä pitäisi- kin pystyä erittäin nopeasti tarkastelemaan uu- delta pohjalta.

Arvoisa puhemies! Kun kansalaisilta kysy- tään tänä päivänä, mistä he ovat valmiita tin- kimään, nousee varmasti aina ensimmäisenä sana ”byrokratia”. Se varmasti osaltaan kuvaa sitä, että keskushallintokeskeinen asioiden val- mistelu ja päätöksenteko on koettu kansalais-

ten keskuudessa vieraaksi ja tehottomaksi. Täl- le arvostelulle onkin paljon pohjaa. Hyvinä vuosina asioita pyrittiin ratkaisemaan aina va- raamalla lisäresurssija erilaisiin tehtäviin tar- kastelematta sinänsä asioiden hoitomahdolli- suuksia tai sitä, olisiko ollut syytä purkaa ole- massa olevia menettelytapoja.

Tänään taas puolestaan tuntuu, että talouden kaaostilanteessa tehdään täsmälleen toisin päin. Hallintoa puretaan niin kovalla kiireellä, ettei taaskaan mietitä riittävästi sitä, mitkä erilaiset tehtävät ovat arvokkaita ja kuinka niiden hoita- minen voitaisiin suorittaa mahdollisimman edul- lisella ja oikealla tavalla. Tätä edesauttaa osal- taan se, että julkisesta sektorista on tehty paljolti pääsyntipukki taloudellisiin vaikeuksiin. Har- vassa ovat olleet mm. ne puheenvuorot, joissa olisi korostettu sitä, että julkisen sektorin palve- lut ovat paljolti myös sellaisia, että ne nimen- omaan tukevat yksityisen sektorin toimintamah- dollisuuksia.

Mielestäni ei ole käyty kokonaisuudessaan riittävän analyysoivaa ja pohtivaa keskustelua siitä, mitkä ovat julkishallinnon todelliset ongel- mat kaikkineen. Niinpä pelkään, että uudista- mishankkeita tehdään liian pintapuolisesti ja karkealla kädellä. Julkishallinnon perimmäinen tehtävä, palvelujen tuottaminen, on jäänyt uu- distushankkeissa lapsipuolen asemaan.

Nykyinen hallitus on myös ilmeisesti rivak- kuuttaan osoittaakseen ottanut uuden tyylin hallintojen saneerauksessa. Asiaa kuin asiaa var- ten nimitetään selvitysmies, mieluiten ulkopuoli- nen, tekemään teurastusesitys. Varmasti näin taataan nopeat esitykset, mutta en ole lainkaan vakuuttunut siitä, että itse tulos olisi paras mah- dollinen. Ilmeisesti henkilökunnan tai laajem- man asiantuntijatyöryhmän käytössä pelätään sitä, että kukin taho linnoittautuu puolustusase- miin ja homma jää hoitamatta. En väitä, ettei pelossa ole vissiiä viisautta, mutta asiassa on myös se puoli, että työntekijöiden ja asiantunti- joiden tietotaito jää hyödyntämättä. Lisäksi menettely aiheuttaa työyksiköiden halvaantumisen jokaisen pelätessä omaa kohtaloaan, ja se osaltaan lisää kaaosta.

Hallituksen ampumislinjalla ovat olleet ni- menomaan keskusvirastot. Niissä on varmasti ollut ja on edelleen uudistustarvetta. Samanai- kaisesti olisi kuitenkin mielestäni pitänyt ottaa käsittelyyn myös ministeriöiden toiminta. En ole vakuuttunut siitä, että niiden osalta on kaikki kunnossa ja ettei niissäkin suoriteta mahdollises- ti ns. turhaa puuhastelua. Lisäksi on vaarana se,

että keskusvirastojen teurastuksen yhteydessä tulee niiden tehtäviä siirrettyä ministeriö-, maakunta- tai kuntatasolle miettimättä parasta toiminnallista ratkaisua tai edes näkemättä mahdollista lopputulosta.

Käsittelyssä oleva asuntohallinnon lainsäädäntöuudistus on kouluesimerkki hallituksen operointitavasta. Samanaikaisesti kun asuntohallitusta teloitetaan, on jo tehty tai on tekeillä monia merkittäviä keskeisiä uudistuksia asuntotuotantoa koskevan lainsäädännön osalta. Tilannetta vaikeuttaa osaltaan myös se, että sinänsä koko asumisen ja asuntotuotannon skaala on ennenkokemattomissa vaikeuksissa.

Asuntohallintoa on kuitenkin lähdetty purkamaan ja muuttamaan nykyisessä tilanteessa ensin tarttumalla kirveeseen ja sen jälkeen kirjoittamalla asiasta sievistelevät selitykset. Mielestäni koko asuntosektorin osalta olisi tarvittu ensin laaja yhteiskunnallinen keskustelu koko asuntopoliittikkamme päämääristä ja suuntaamisesta. Nyt eduskunnan tehtävä on lähinnä hyväksyä tai hylätä erilaiset esitykset, joiden yhteisvaikutuksesta ja tuloksesta ei ilmeisesti kellään ole sen selvempää kuvaa, kuin että lujaa mennään, mutta ei tiedetä, mihin.

Minua huolestuttaa myös se huolettomuus, millä suhtaudutaan koko asumisasiin. Tuntee, että liian moni on tuudittautunut siihen uskoon, että kaikki on hyvin tänään ja huomenna, koska asuntoja on tyhjinä ja hinnat ovat laskeneet. Totuus ei ole kuitenkaan näin yksinkertainen. Asuminen on ja tulee olemaan kansalaisten näkökulmasta hyvinvoinnin ja sosiaalisen turvallisuuden perustekijöitä. Aina tulee olemaan niitä ihmisiä, jotka eivät omin avuin selviä.

Toivon, että nyt tehtävien muutosten jälkeen asiat pystytään hoitamaan jatkossakin, mutta en todellakaan ole vakuuttunut siitä. Esitetty ratkaisumalli hajottaa niin perusteellisesti koko asuntosektorin, että en tiedä, pystytäänkö meillä jatkossa hahmottamaan asumisen problematiikkaa kokonaisuutena niin, että siihen voitaisiin puuttua ja että sitä voitaisiin realistisesti ohjata.

E erityisen pahoillani olen sen puolesta, että nyt tehdyn ratkaisun yhteydessä ei ole syvällisemmin mietitty tai ratkaistu asuntorahaston roolia ja kehittämismahdollisuuksia. Näen, että tässä yhteydessä olisi tullut miettiä kokonaisvaltaisemmin koko asuntotuotannon ja peruskorjauksen rahoittaminen myös pitkällä tähtäimellä ja sen muuttaminen käsittämään useamman kuin yh-

den vuoden. Muun muassa tähän asiaan on kuntienkin taholta esitetty korjaustoiveita, ja siinähan itse asiassa piilee myös asian kiteytys kansalaisten asumismahdollisuuksien osalta eli raha ratkaisee jatkossakin.

Toinen asia, johon haluan yksittäiskohteena myös puuttua, on asumistukiasioiden siirtäminen Kelaan. Asiasta tulee kuulema erillinen lakiesitys, mutta se sisältyy kuitenkin myös käsiteltävänä olevaan esitykseen. Perimmäisenä kysymyksenä sen osalta on myös asumisen tukemisen perustarkoitus:

Haluammeko tuhota tarveharkintaisen asumistuen, tuen, joka on tietävästi parhaiten toiminut mm. äkkiä syntyneen työttömyyden lisääntyessä, vai näemmekö sen todella säilyttämisen arvoisena? Tosin asumistuen leikkaukset ovat osaltaan antaneet viestiä hallituksen taholta siihen suuntaan, että sitä ei hallituksen taholla pidetä mitenkään tarpeellisenä jatkon suhteen. Lisäksi tuen siirtäminen Kelaan ei palvele sen paremmin kuin nykyinenkään, useimmiten päinvastoin, koska esimerkiksi useissa kunnissa aina kunnantalo löytyy, mutta ei välttämättä Kelan toimistoa. Joten toivon, että kyseisen asian suhteen harrastettaisiin ministeriötasolla vielä vakavaa harkintaa.

Arvoisa puhemies! Asuntohallituksen uudistaminen on kaiken kaikkiaan surullinen esimerkki siitä, miten päin asioita ei tulisi valmistella ja eritoten myös siitä, kuinka henkilökuntaa ei tulisi kohdella.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pesälä.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin huomiota ympäristövaliokunnan mietinnön muutamaan ristiriitaisuuteen keskustelun lopuksi. Täällä todetaan, että ”kunnille siirretään tehtäviä sitä mukaa kuin kunnilla on valmiuksia ottaa lisää tehtäviä”. Hallitus lähtee tällaiseen merkittävään hallinnon rakenteen muutokseen ikään kuin hyppäämällä tuntemattomaan. Edelleen sanotaan: ”Hinta- ja laatuohjausta on samalla tarkoitus keventää siten, että valvonta jää enenevässä määrin omistajien ja rakennuttajien vastuulle.” Tämä näyttää hyvältä, jollei tuntisi suomalaisen grynderitoiminnan olemusta. Omistajat ja rakennuttajat ovat rakennusliikkeiden marionetteina toimivia yhtiöitä, yleensä asunto-osakeyhtiöitä, ja tässä tulee semmoinen tilanne,

että kun itse kysyy ja itse vastaa, niin ei tule taatusti jälkipuheita. Se on koko tämän esityksen perusongelma.

Byrokratia on pohjimmiltaan valvontaa, ja turhaa byrokratiaa on aina syytä purkaa. Ei kannata valvoa turhanpäiten, mutta kun käytetään semmoisia veronmaksajien rahamääriä kuin valtion tukemaan rakennustoimintaan jatkossa on tarkoitus käyttää, niin valvonta on kaiken ydin, että rahat menevät siihen tarkoitukseen mahdollisimman tehokkaasti, mihin ne on tarkoitettu. Tämä perustehtävä vaarantuu kohdalokkaalla tavalla, jos tämä esitys nyt jostain ihmeellisestä syystä tulisi hyväksytyksi.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—8 § hyväksytään keskustelutta.

Voimaantulosäännös

Keskustelu:

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että voimaantulosäännöksen 2 momentti hylätäisiin.

Ed. Kautto: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Myllerin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Myller ed. Kauton kannattamana ehdottanut, että voimaantulosäännöksen 2 momentti poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Myllerin ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 63 jaa- ja 45 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 88. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Lain uusi nimike, johtolause ja lakiehdotuksen nimike hyväksytään keskustelutta.

Eduskunta ryhtyy toisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—4 § hyväksytään keskustelutta.

5 §.

Keskustelu:

Ed. Myller: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että 5 §:ssä olevasta voimaantulosäännöksestä poistetaan 2 momentti. Tässä on samasta asiasta kysymys kuin tuossa edellisessä, eli asuntohallituksen voimavaroja aiotaan vähentää jo ennen kuin laki tulee voimaan.

Ed. Kautto: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Myllerin tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Myller ed. Kauton kannattamana ehdottanut, että 2 momentti poistettaisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Mietintö ”jaa”, ed. Myllerin ehdotus ”ei”.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 64 jaa- ja 45 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 87. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

kolmannen lakiehdotuksen 20 b §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, neljännen lakiehdotuksen 25 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike, viidennen lakiehdotuksen 28 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä kuudennen lakiehdotuksen 54 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Lepäämässä olevat ehdotukset laiksi työttömyyskassalain 21 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ja laiksi työttömyyskassalain 22 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 223/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 5

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 5, jossa valiokunta ehdottaa, että lepäämässä olevat lakiehdotukset hylättäisiin.

Keskustelua ei synny.

Eduskunta yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan ehdotukseen lakiehdotusten hylkäämisestä.

Asia on loppuun käsitelty.

Poistoja päiväjärjestyksestä

Toinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5)—13) asia.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

seuraavaan täysistuntoon:

14) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10 (HE 356/1992 vp)

ensi perjantain täysistuntoon:

15) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 6 (K 12/1992 vp)

seuraavaan täysistuntoon:

16) Talousvaliokunnan mietintö n:o 7 (HE 7)

17) Talousvaliokunnan mietintö n:o 8 (HE 9)

18) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 4 (HE 10)

19) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 3 (HE 15)

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.

Täysistunto lopetetaan kello 15.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio

